

# ВНАТРЕШЕН ПАТНИК

Списание на студентите на Филозофски факултет

## ФИЛОЗОФИЈАДА

Сончев брег, Р. Бугарија  
2019 година

ЗОШТО САКАМ ДА СТУДИРАМ  
НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ?

Наталија Димовска

- Институт за класични студии

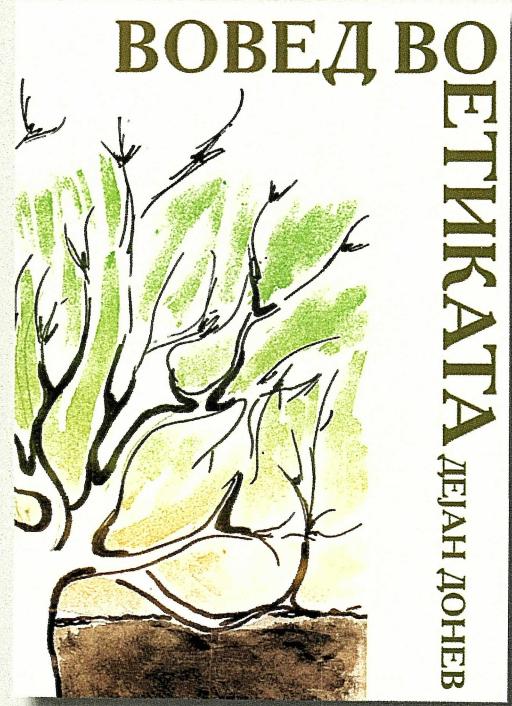
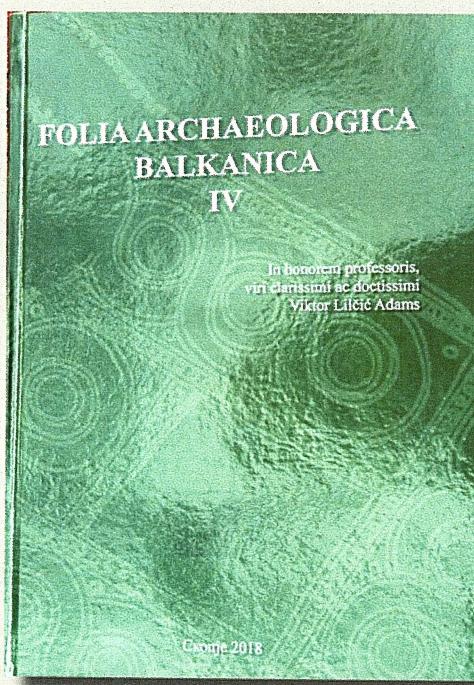
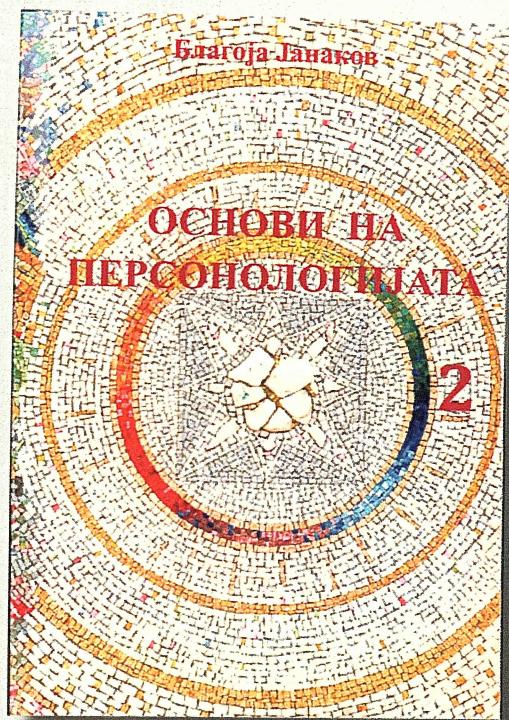
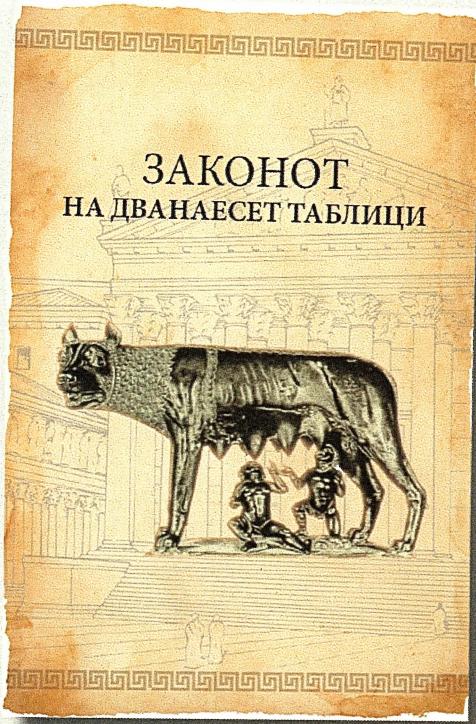
Симона Наумовска

- Институт за специјална  
едукација и рехабилитација

Студентите од Филозофски  
факултет  
на програмата Ерамус+

Централноевропска програма  
за размена во областа на  
универзитетските студии







## ВНАТРЕШЕН ПАТНИК Мај 2019

Издава:

Филозофски факултет- Скопје  
Бул. "Гоце Делчев" бр.9А; 1000  
Скопје

Тел.+389(0)2 3116 520/230  
Email: vnatresenpatnik.spfzf@  
yahoo.com  
<http://www.fzf.ukim.edu.mk>

Главен и одговорен уредник  
Игорче Дунимаглоски

Редакција  
Стеве Јанчески  
Кристијан Ламбевски  
Димитар Коруноски  
Кристина Михајловска  
Димитар Здравески  
Симона Наумовска  
Михаела Белческа  
Наталија Димоска  
Бурим Мехмеди  
Ангела Јаневска  
Марија Таневска

Соработници  
Евгениј Литовски  
Васко Гически  
Стефан Штерјов  
Кристијан Ризов  
Ангела Николовска  
Милорад Градишчи  
Симона Гргевска  
Ивана Хачиевска  
Хана Мифтари  
Мухамед Ајваз

Лектура  
Симона Даноска  
Христина Ангелеска

Тираж  
200

Покровител  
Списанието е финансирано од  
Универзитет "Св. Кирил  
и Методиј" - Скопје

Првиот број на списанието  
Внатрешен патник излезе од  
печат  
во мај 1995 година

ВНАТРЕШЕН ПАТНИК-бр.21

ISBN 1409-5637

## Содржина

1. Интервју со Проф. д-р Сузана Симоновска, радоводителката на Институт за родови студии на Филозофски факултет .....	2
2. Студентски текстови	
- Бурим Мехмеди - "Местоположбата на животинското <i>poiesis</i> во хеленскиот концепт <i>panta pragmata</i> " .....	6
- Кристина Михајловска - Критични периоди или уништен систем на социјалната политика на Македонија? .....	7
- Јелена Мириќ - Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду - KOLEVKA SIRENJA ZNANJA .....	8
- Игорче Дунимаглоски - За студиската програма Историја со архивистика на Институтот за историја на Филозофски факултет - Скопје .....	10
- Илина Димовска - Како внатре – така надвор .....	12
- Александар Миров - Краток историјат на архивите .....	13
3. Активности на студентите на Филозофски факултет .....	14
4. Студентски здруженија на студентите на Филозофски факултет	
- АССР .....	33
- АКСИОС .....	34
- КЛИО .....	36
- ПСИХЕСКО .....	38
- НИКЕТЕС .....	40
6. Студентите од Филозофски факултет на програмата Ерамус+ .....	41
7. Централноевропска програма за размена во областа на универзитетските студии (CEEPUS - Central European Exchange Program for University Studies).....	42
8. Зошто сакам да студирам на Филозофски факултет?	
- Наталија Димовска - Институт за класични студии ..	43
- Симона Наумовска - Институт за специјална едукација и рехабилитација .....	43

# Интервју со рakovодителката на Институт за родови студии на Филозофски факултет



Вашиот Институт одбележа 10 години постоење на Филозофскиот факултет во Скопје. Дали Институтот за родови студии го има потребниот наставен и стручен кадар?

Кога станува збор за нашиот Институт, пред да одговорам на прашањето, прво ќе го спомнам турбулентниот начин на неговото опстојување. Институтот за родови студии беше отворен пред десет години, во учебната

2008-2009 година, и родовите студии беа првите организирани додипломски студии не само во нашата земја, туку и пошироко на Балканот. Претставени во извештаите на Европската комисија како посебно достигнување на нашата држава во заложбите за спроведување на родовата еднаквост, а родовите студии беа нашата гордост. Но, само по пет години работење, без никакво објазложение и разумна причина, уписанот на

студенти цели четири години беше ставен во мирување, и повторно беше реактивиран минатата учебна година (2017-2018). Нашиот Институт е со најмал број наставен кадар по Институтот за семејни студии. Сè на сè четворица матични професори: проф д-р Денко Скаловски, проф. д-р Владимир Давчев, проф д-р Сузана Симоновска и доц. д-р Боби Бадаревски, го сочинуваат целокупниот кадар на овој Институт, што секако е далеку од потребната бројка за соодветно функционирање на Институтот. Поради интердисциплинарниот карактер на родовите студии, во изведувањето на наставата се вклучени и професор(к) и од другите Институти на Филозофскиот факултет, кои, пак, и самите се преоптоварени со часови. Од една страна е ограничен бројот на предмети кои еден наставник може да ги држи во еден семестар, од друга страна тешко се примаат нови кадри. Се надеваме дека сегашната влада ќе има повеќе слух за потребите од вработување на нови кадри не само на нашиот Институт, туку и на целиот Филозофски факултет.

Како раководителка на Институтот за Родо-ви студии на Филозофскиот факултет кое е вашето мислење, дали ние како општество спроведуваме целосна родова рамноправност?

Родова рамноправност во нашата држава е загарантирана уште со Уставот од 1991 година и може да се каже дека во континуитет се работи на нејзиното унапредување преку носење на Законот за еднакви можности (2006 и 2012 година), Националните акциски планови за родова еднаквост (2007-1012, 2013-2016),

Стратегијата за родова еднаквост (2013-2020), како и на други закони и стратегии кои ја допираат родовата проблематика. Меѓутоа, законите самите по себе, иако се нужен услов, не се и доволен услов за целосно реализирањена родовата рамноправност. И тука е најголемиот проблем – дискрпантата што постои помеѓу законски обезбедената и фактичката родова рамноправност. И покрај обезбедените права, жените сè уште во многу мал број се на одлучувачки позиции и раководни места, и превладуваат на работни места кои традиционално се сметаат за женски професии, а кои се помалку платени. Тука е и рас пространето семејното насилиство, мобингот на работното место и разните форми на индиректна дискриминација, на кои жените се изложени токму поради својот пол. Така што, со закони автоматски не се исклучува родовата дискриминација и не се менува свеста на луѓето. Длабоко вкоренетите предрасуди и стереотипи за местото и улогата на мажите и жените се покажуваат како најголемата препрека во остварувањето на една фактичка родова рамноправност. А за нивно искоренување освен закони, потребна е широка родова сензибилизација, која треба да се спроведува од најмали нозе, од градинките па сè до факултетите и континтирујано да се спроведува во сите сегменти на општественото живеење.

Дали средношколците се информирани за содржината на студиските програми и колкава е заинтересираноста кај средношколците?

Информирањето на средношколците за на-шата студиска програма засега е во





рамките на активностите и кампањите кои Филозофскиот факултет ги спроведува за запознавање на средношколците со студиските програми на нашиот факултет. При отворањето на нашиот Институт заинтересираноста за изучување на родовите студии растеше од година во година, и токму кога бевме на врвот според бројката на запишани студии, уписот на студенти беше ставен во мирување. Досега вкупно се запишани 394 студенти, од кои 193 се дипломирани. Четиригодишното мирување на уписот се рефлектира врз намалената бројка на запишани студенти во овие две години, што за нас, професорите од овој Институт е показател дека треба да преземеме поинтензивни активности за афирмирање на родовите студии.

Дали Вашиот институт организира дополни-телни активности на кои учествуваат студенти?

Секако, и тоа е една од главните задачите на нашиот Институт. Нашите студенти беа активно вклучени во реализирање на проектот Вечери на женски права, проект спроведен под покровителство на Град Скопје, а во соработка со канцеларијата на UN Woman во Скопје и Универзитетот за аудиовизуелни уметности ECPA. Во рамките на овој проект, тие гостуваа во средните училишта со свои презентации и предавања посветени на унапредување на родовата рамноправност. Исто така, студентите ги вклучуваме во проекти кои се реализираат од страна на нашиот Институт, а во соработка со невладини организации, вклучени се и во

нивни проекти, во чии рамки се организираат и одредени обуки. Ги вклучуваме и во настани, предавања и конференции организирани надвор од нашиот факултет, а во организацијата на нашите настани и јубилеи, студентите се нашата главна потпора.

Какви вештини и квалификации стекнуваат студентите кои ќе дипломираат на Институт за Родови студии и кои се можностите за вработување?

Главната мисија на Институтот за родови студии е да профилира родово сензитивни кадри, нудејќи континуирано и интегрално образование од областа на родовата проблематика. За таа цел родовите студии се осмислени како интердисциплинарни студии и во нив е направен еден спој на класичната академска хуманистичка традиција, современите актуализации и иновации во доменот на хума-нистичките и општествените науки, опфаќајќи ги еманципаторските тенденции и движења за родова рамноправност. Низ еден историски след, студентите се запознаваат со положбата на половите и родовите улоги и релации, продирајќи длабоко во корените на родовото дискриминирање и потчинување. Станува збор за студиска програма што е компатибилна со модерните теориски и образовни текови во светот, но и со државната стратегија за вградување на родовата перспектива во сите домени од општественото живеење. Оттука, кадрите кои ги испорачува Институтот за родови студии треба да бидат главни носители и креирањето и спроведувањето на политиките и мерките за родова рамноправност, подгответи да ги препознаваат и да се справуваат со родовите

предрасуди и стереотипи, како и со разните облици на дискриминација. Дипломираните студенти имаат можност за вработување во многу сфери на општествено-политичкиот и културен живот. Со Законот за еднакви можности на жените и мажите од 2012 година, предвидени се советници-координатори и заменици координатори за еднакви можности во рамките на Владата на Р. Македонија, Органите на државната управа, како дел од извршната власт, и во единиците на локалната самоуправа, кои за извршување на своите работни задачи имаат реална потреба од знаење и вештини кои можат да се стекнат единствено преку организирани студии кои ги испорачува Институтот за родови студии. Со оглед на државната стратегија за интегрирање на родовата перспектива, за нив се отвора простор и во невладиниот сектор и граѓанските асоцијации, во областа на медиумите, во информативните центри, издавачките куки, библиотеките, во членствата на лобигрупите, синдикатите, политичките партии и други организации од јавниот и приватниот сектор. Нашето општество има реална потреба од квалификувани стручни лица кои ќе можат интерсекторски да дејствуваат и да одговорат на задачите за имплементација на обврските кои произлекуваат од меѓународните договори од областа на правата на жените и родовата еднаквост.

Колкава е заинтересираноста на дипломира-ните студенти за продолжување на образоването на втор и трет циклус на студии?

Пред да биде ставен во мирување уписот на студенти на Институтот за родови студии, студентите во голема мера беа заинтересирани да продолжат студирањето

на втор циклус студии, но во тоа време сè уште не беа отворени последипломските студии. Последипломските родови студии ги отворивме минатата учебна година (2017-2018) и со нив рако-води проф. д-р Владимир Давчев, а каква ќе биде заинтересираноста останува да се види. Во план е и отворањето на докторски студии, со цел да се обезбеди континуирано образование од областа на родовите студии на прв, втор и трет циклус студии.

Дали сметате дека со измените во Законот за еднакви можности на мажите и жените инсти-туциите ќе стекнат поголеми капацитети за родова еднаквост и што е клучно во спроведувањето на законот?

Измените во Законот ги прошируваат мож-ностите за спроведување на родовата еднаквост, но како што веќе кажав, за успешна имплементација и доследно спроведување на законот, пред сè, потребни се соодветни и добро обучени кадри, родово сен-зитивни и поставени на места предвидени со законот. Дел од тие работни места засега се пополнети со кадар кој нема стекнато соодветно родово образование. Унапредувањето на родовата рамноправност и почитувањето на човековите права е услов за подобрување на квалитетот на индивидуалниот и општествениот живот и таа треба доследно да се применува, а не само да се пропишува со закони. И на крајот, да напоменеме дека родова еднаквост не значи да бидеме исти, да се изгубат физичките и биолошките разлики меѓу половите. Родовата еднаквост подразбира еднакви услови и можности за двата пола, токму поради нивните разлики.



# Местоположбата на животинското poiesis во хеленскиот концепт pata pragmata



Хеленскиот концепт за потеклото на сите нешта е философска мисла која настојува да ги пронајде изворите на сите работи коишто се создадени во светот. За да се пронајде одговорот за потеклото на сите нешта, хеленските философски мисли ги подредуваат нештата во неколку извори. И покрај настојувањето да се пронајде вистински одговор за разрешување на ова прашање „Од каде доаѓаат сите ствари?“, останува нејасно потеклото на нештата кои не се создадени од човекот, туку самите творци, како и лугето, се потомци на природата, но нивните дела, како и човечките дела, е невозможно да се вметнат во изворот на природата. Творците, за чии дела не постојат доволно објаснувања во врска со нивното потекло, се животните. Сите живи суштства кои се разликуваат од човекот не според генетиката туку по ниско развиениот мозок и се неспособни за апстрактно мислење, јазик, интроспекција и решавање на проблеми, умеат да извршат нешто, кое „нејшто“ не завзема значаен дел во хеленскиот свет на творењето. Обидот да се пронајде потеклото на нивната изработка и да се разграни вештината на животните во еден мисловен свет што е одамна изграден, пренесен во денешницата преку фрагментирани докази, претставува едно непрецизно, но приближно разрешување на проблемот. Местоположбата на животинското творењево хеленската мисла не наоѓа конкретно место. Споредната положба или воопшто ненаведената позиција на нивната поетика создава простор за проширување на изворите на концептот. Доколку животните се дело на природата, тогаш делото создадено од самите животни не му припаѓа на овој извор. Неисклученото овозможува сите нешта кои се раѓаат во *physis* (природа) без искуство, да се случуваат во *tuche* (случајност), поседувајќи го искуството во себе да се направи само нешто, без знаење како да се повтори тоа создадено дело. *Tuche* е извор на создадени работи кои не

се втемелени на знаење, посебни нешта кои неможат да се повторат поради недостиг на знаење на правилата како нешто треба да се направи, нешта кои настанале случајно. Самите животни кои умеат да творат, можат да ги повторат своите дела. Нивните творештва не настанале случајно, туку самите животни го пренесуваат знаењето како да се изгради специфичното дело. Способноста да го повторат производоти да го пренесат тоа знаење на следните генерации ја оддалечува животинската поетика од двата наведени извори. Третиот извор е именуван како *techne* (вештина). Терминот претставува вештина која се темели на знаење, а по тоа и се разликува од *physis* и *tuche*. Знаењето е тоа што го прави човекот спознан за општото и затоа може нешто да направи и да го повтори. Вештината настанува од повеќе размислувања што се стекнати со искуство. Хеленскиот концепт за *techne*, којшто се смета за најзначаен извор на сите ствари, се темели врз две нешта: производот којшто секоја вештина го создава и знаењето за создавање на самиот производ (знаење на правилата како нешто се произведува). Овој извор се прилепува на човековиот ум, а таквиот пристап го оневозможува вбројувањето на животинските творештва во оваа сфера. Единствено вреднување на животинското творење се скрекава во Аристотеловата „Метафизика“. Еднакво на лугето, животните по природа се раѓаат со сетилност, која на едните им овозможува паметење, а другите не ја усовршуваат оваа вештина преку сетилноста што доведува до неспособност за учење. Ако сетилноста (визуелната) се смета за зачеток на едно дело, би се запрашале од каде потекнуваат делата создадени без присуство на оваа сетилност и како ќе се смета вештината на човекот (*techne*) за вредносна, доколку половина од творците на овој вид живи суштства (*homo sapiens*) се во неможност да творат?

Бурим Мехмеди

# Критични периоди или уништен систем на социјалната политика на Македонија?

Македонија, по својата независност се соочи со критичен период исполнет со сиромаштија, невработеност, мигрантска криза, а тоа беше предизвикано од актуелното затворање на познати фабрики и компании каде што беше поголемиот дел од населението вработено. Апропо тоа, се зголеми стапката на депривација и невработеност во вкупното население. Од друга страна, еден од најголемите напади врз македонскиот систем на социјалната политика беше воениот конфликт во 2001 година, кој траеше од јануари до ноември 2001 година. Во овој период, околу 250.000 албански бегалци од косовската војна беа населени во Македонија.

Проблемот во социјалната политика стана појасен кога службите се соочија со огромен број лица без лични идентификацији, деца бегалци и жени без право на здравствена заштита. Капацитетите што тогаш беа понудени од страна на Министерството за труд и социјална политика не беа доволни за да се спрavат со овој преоден процес. Како еден од најнеуспешните процеси за Македонија, којшто сметам дека игра важна улога за сегашниот критичен систем, е процесот на приватизација, каде што речиси 95% од македонските претпријатија беа приватизирани, а многу од нив добија статус на загубари. Ова доведе до дополнително зголемување на бројот на невработени лица, како и зголемување на јазот меѓу богатите и сиромашните.

Во подоцнежниот период, препратен со политичка криза, мигрантска криза и повремени временски опасности што ја погодија Република Македонија, многу семејства останаа без покрив над главата, сè почесто можеа да се сретнат улични деца, а се зголеми и бројот на злосторства извршени од страна на малолетници. Во меѓувреме, соочувајќи се со овие горчливи социјални проблеми, министерствата беа дополнително оптоварени и со административни и бирократски работи. Вработувањето преку партички врски (или според систематизација, - не можам, а да не го споменам, вработувањето на доктори по ветеринарна медицина на местото на социјални работници), придонесе за лошата услуга на граѓаните што се под социјален ризик. Нивното отфрлање од системот и занемарување на нивните основни



гаранции за ризик, како што е ризикот од стареенje, невработеност, мајчинство, попреченост итн., предизвика нездоволство и недоверба од страна на граѓаните кон социјалните служби и институциите.

Дури и денес, кога стапката на невработеност според Бирото за статистика е 20,8% (се разбира, несмееме да заборавиме на скриената невработеност и на лицата кои се надвор од системот), Министерството не најде соодветна и точна мерка за борба против сиромаштија, невработеност и, секако, детска сиромаштија. Социјалните работници, кои се преоптоварени со административна работа и загрижувачки голем број на случаи за водење на дневно ниво, се исклучително револтирани, не само затоа што не се чувствуваат дека се доволно ценети од страна на државата, но и поради тоа што нивните месечни примања не соодветствуваат на нивните напори и професионални стресови со кои се соочуваат секојдневно.

Кристина Михајловска

# FILOZOFSKI FAKULTET UNIVERZITETA U NOVOM SADU – KOLEVKA ŠIRENJA ZNANJA

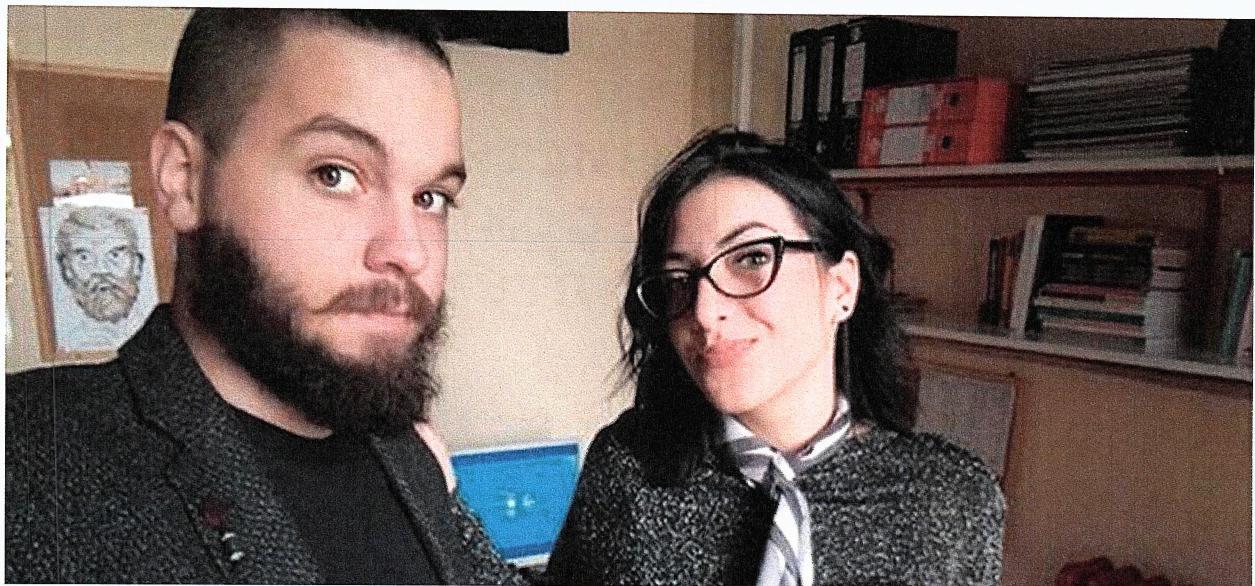
- Odlukom da studiram na Filozofskom fakultetu postala sam deo kvalitetne visokoobrazovne ustanove sa dugom i uspešnom tradicijom koja predstavlja nukleus Univerziteta u Novom Sadu. Velika mi je čast i privilegija da mogu da kažem nekoliko reči o fakultetu koji je uticao na razvoj moje ličnosti, kako na širinu



znanja koju sam stekla na fakultetu tako i na razvijanje kritičkog mišljenja koje će bitno uticati na moj život i posao koji budem obavljala nakon fakulteta. Na Filozofском fakultetu postoji mnogo različitih studijskih grupa koji Vam pružaju adekvatno znanje i kompetencije koje su potrebne za vaše usavršavanje. Takođe, imate priliku da učestvujete i u raznim sadržajima koje se odvijaju na fakultetu, u vannastavnih aktivnostima, tribinama, debatama, sportskim i dramskim sekcijama, da upoznajete mnoštvo različitih ljudi sa ostalih katedri čija različitost Vas obogaćuje. Nastava se odvija na nekoliko maternjih jezika i zato ponosno ističem da se obrazujem na fakultetu gde se najviše poštuju različitost, drugačije mišljenje i da smo centar multikulturalnosti na Univerzitetu u Novom Sadu. - Ovo su reči kroz koje često predstavljam svoje školovanje i iskustva na Filozofskom fakultetu Uni-verziteta u Novom Sadu.

U već spomenutim sekcijama istaknula bih novo-nastalu studentsku organizaciju "Filiki Heteria", čije ime su osnivači preuzeli iz grčkog jezika - što znači "Društvo prijatelja, a njihov slogan je "Obrazovanjem stvaramo budućnost" - Through education we create future. Trenutno broje oko 20 članova sa Univerziteta u Novom Sadu, a predsednik organizacije, Aljoša Palija, kaže kako je iskustvo skupio dok je putovao kroz Evropu i skupljao znanje o funkcionsanju Nevladinih organizacija. "Krenula je inspiracija od toga da pokrenem nešto kvalitetno u Srbiji. Jednostavno sam video obrazovanje, promovisanje nauke i kulture kao osnovni faktori", dodaо je Aljoša.

Pored sekcija, na Filozofskom fakultetu postoji i Studentski parlament, kao organ visokošolske ustanove, koji zastupa interes i prava studenata Filozofskog fakulteta. Nastao zbog potrebe da se poveća transparentnost student-skog organizovanja te njegov sastav čini 15 studenata na čelu sa predsednikom. "Clan sam Studentskog parlamenta od 2016. godine, a od 2018. i predsednik istog. Smatram da je aktivizam u studentskim organizacijama veoma značajna stavka u procesu školovanja i da svaki dobar, ambiciozan student duguje sebi iskustvo u jednoj studentskoj organizaciji. Meni je Studentski parlament pružio osećaj odgovornosti, pripadnosti kolektivu i ažurnosti. Doneo mi je mnogo poznanstava i praktičnih



iskustava koja će mi koristiti i nakon studija, a čar ovog iskustva je i u povezivanju sa ostalim studentima i organizacijama na nivou univerziteta, kao i grada", ispričala nam je predsednica Studentskog parlamenta, Kristina Dorić.

Milan Knežević, student Odseka za istoriju, svoje slobodno vreme odredio je za učenje kineskog jezika i kulture koje pohađa na Konfucijevom institutu Univerziteta u Novom Sadu. Institut je svečano otvoren 2014. godine i od tog trenutka Filozofski fakultet i Univerzitet u Novom Sadu, postali su deo velike porodice Konfucijevih instituta u svetu. Na pitanje zašto baš kineski jezik, Milan odgovara: "Kineski zato što je dalek i misteriozan, zato što je nosač bogate kulture i istorije i jednog sasvim drugačijeg mentaliteta i načina razmišljanja", dodajući kako pre svega smatra da učenje takvog jezika nosi veliku vrednost za razvijanje ličnosti i to mu je primarni motiv, ali sa druge strane, pošto je ipak student istorije voleo bi da se jednog dana dovede pomocu jezika u položaj u kome se može baviti istorijom,

kulturom i filozofijama dalekog istoka iz prve ruke. "Ono što mudar traži u себи, budala traži u drugima" čini mi se kao zdrav za praktikovanje samokritike koja mi ne ide baš najbolje", ističe Milan, kao omiljeni citat poreklom iz Kine.

Širenje znanja i tradicije od davne 1954. godine, kroz 60 generacija studenata, Filozofski fakultet Univerziteta u Novom Sadu je mesto u kojem uvek ima prostora za nove ideje i napredovanje. Pored različitog izbora smerova studiranja, razmene studenata sa mnogobrojnim kvalitetnim fakultetima u regionu i Evropi, učenju fakultativnih stranih jezika i sekacija, Milan, Aljoša i Kristina samo su jedni od mnogih koji su svoje "mesto pod suncem" pronašli baš na ovome fakultetu.

Dodata bih samo, svi ste dobro došli!.

Student prodekan  
Jelena Mirić

Odsek za medijske studije



# За студиската програма Историја со архивистика на Институтот за историја на Филозофски факултет - Скопје

Во рамки на Институтот за историја на Филозофскиот факултет во Скопје во соработка со Архивот на Македонија од учебната 2000/2001 година беше отворена новата студиска програма Историја со архи-вистика. Јас, како студент токму на студиската програма по Историја со архивистика сакам да дадам свое видување на начинот на изведување на наставата и на потребата од создавање на стручни кадри архивисти. На самиот почеток сакам да споменам една позитивна работа кога Филозофскиот факултет направи дистанца помеѓу историчарите и архивистите. По дипломирањето историчарите се стекнуваат со звање дипломиран историчар, додека архивистите со звање дипломиран архивист. Филозофскиот факултет има

ангажирано врвни експерти во областа на архивистиката, меѓутоа тие не се во доволен број. Недостатокот на стручен кадар по архивистика го надополнуваат редовни професори од Институтот за историја на Филозофскиот факултет. Во една таква ситуација на професорите им се создаваат дополнителни обврски за предмети кои не се од нивната научна и стручна област. Во една таква ситуација студентите се тие кои ќе пропуштат во текот на студиите да се стекнат со повеќе знаења од областа којашто ја избрале. Во тој контекст, би сакал да искажам една лична сугестија до одговорните лица. Студентите треба голем дел од своите предавања и вежби да ги одржуваат во архивите или во институциите на нашата држава за да можат во пракса



## СТУДЕНТСКИ ТЕКСТОВИ



да ги видат документите и да се запознаат суштински со работата на архивистите и архивската струка. Би сакал да посочам еден пример, студените по медицина своите знаења да не ги применуваат во пракса во текот на студиите, туку првпат да започнат со работа по своето дипломирање. Дали ние, со нашето присуство треба да придонесеме за развој на институцијата во којашто работиме или самата институција треба нас да нè научи како да работиме?! Токму затоа, сметам дека студентите треба во текот на студирањето што е можно повеќе време да поминуваат во архивите. Сметам дека нашиот факултет треба да посвети поголемо внимание кон архивистиката како наука, се разбира, во соработка со Архивот на Македонија и други институции. Со тој чин, архивската служба ќе се подигне на повисоко ниво. Работејќи во тој правец, факултетот ќе создава стручни кадри кои ќе ја работат архивската

служба, којашто ја има во сите институции во државата. Ќе споменам неколку примери каде архивистиката е третирана на повисоко ниво: Украински Институт за истражување на архивски работи и архивирање (*The Ukrainian Research Institute of Archival Affairs and Records Keeping*); Универзитет во Загреб, Филозофски факултет, Одделот за информатички и комуникациски науки, Одделот за архиви и документарни студии (*Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti-Katedra za arhivistiku i dokumentalistiku, Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet*); Универзитет во Белград, Филозофски факултет, Кадедра за библиотекарство и информатика (Универзитета у Београду, *Filološkom fakultetu, при Катедри за библиотекарство и информатику*); и други.

Игорче Дунимаглоски



# Како внатре – така надвор



Сосредоточувањето на надворешниот преку внатрешниот свет на човекот е појава типична за сите луѓе – интерпретација на дразбите кои доаѓаат од надворешноста, нивно процесирање и интеграција во внатрешниот свет. Овој процес претставува темел и сам по себе е начин на живот. Во океанот од информации кои ни се достапни во оваа ера, умовите на „модерните“ луѓе секојдневно се брануваат во синхронизација со брановите на океанот; дозволуваат струењето на водите да ги понесе на најразлични места, се препелкаат во вртлози од блокади и контратни струи, а понекогаш се наоѓаат себеси окованы во длабочините на водите од страна на сидрото на сопствениот товар, поставувајќи се себеси во самосоздадената тешкотија, која го ограничува испливувањето на површина и увидувањето на перспектива на вистинската убавина и богатство, која се наоѓа на другата страна од водите, каде што сонцето сјае - а водите, наместо олицетворение на страв и тешкотии, се преобразуваат восјајот, мирот и чистата рефлексија на синото небо.

Предизвикот на еден човек во овие ситуации е да се осврне кон другата страна на нештата. Нашиот живот не претставува исклучива творба на она надвор од нас – напротив, нашиот живот е творба на она кое се наоѓа внатре во нас и суштински, нашата внатрешност ја проектира својата енергија кон надворешноста, екстернализирајќи го она кое гори во нашиот дух. Ова тврдење не претставува некоја мистична алегорија – напротив, принципот е вкоренет во нас, единственото нешто кое честопати недостасува е нашата свесност за истиот, неговото непостоење во нашата когнитивна призма, што директно се надоврзува и на самиот концепт. Природата на објективната реалност делува релативно збунувачки, бидејќиние, какобитиаоформени од перцепција и перспектива, трудејќи се без него и без филтер да ги осознаеме појавите во и околу нас увидуваме дека тоа е неможно. Субјективноста на перспективата е клучна за човекот, а во рамките на

okeanot, перспективата претставува точка од која се гледа реалноста. Самиот збор перспектива го има семантичкото значење „гледање низ“, значејќи дека секој пат кога се гледа на нешто, се гледа низ нешто. Соова реферираме на внатрешното обработување и толкување на восприеманите дразби од надворешниот свет. Еднозначноста и ултимативноста за човекот се неприродни, бидејќи реалноста функционира на принцип на поларности и континууми. На начинот на кој една паричка има две страни, така секоја друга појава има две, а често и повеќе страни. Оваа призма низ која ја осознаваме реалноста се состои од веќе оформени начини на размислување, доминантни емоции и когнитивен егоцентризам, кој постојано го ограничува и автоматизира врвењето и цагорот на мислата, насоката во која умот плива. Од ова зависи дали нашиот ум ќе се наоѓа окован од сидрото или ќе се наоѓа во прегратка на водите и небото.

Установените умствени модели подлежат на промена со течението на времето како несвесен и природен процес, но свесното и намерното започнување и потенцијалното поминување низ овој процес со цел личен прогрес честопати води кон соочување со тешкотија, страв од себе и од непознатата перспектива, а тоа често рага повлекување, безволност, пасивност, како и спротивното, окованоста за еден човек може да претставува навика, начин на живот, комфорна зона од која се плаши да излезе, а сопствената окованост да ја доживува како мајка, заштитник, спасение, како и спротивното. Круцијално е да запомнеме дека она кое го гледаме надвор од нас не го детерминира внатрешниот живот, туку она кое го гледаме надвор од нас е во најголема мера детерминирано од нашиот внатрешен живот, а доколку не ни се допаѓа она кое го гледаме надвор, интернализирањето на промената е првиот и клучен чекор кон себе-реализација и конструктивна екстернализација.

Илина Димовска

## Краток историјат на архивите

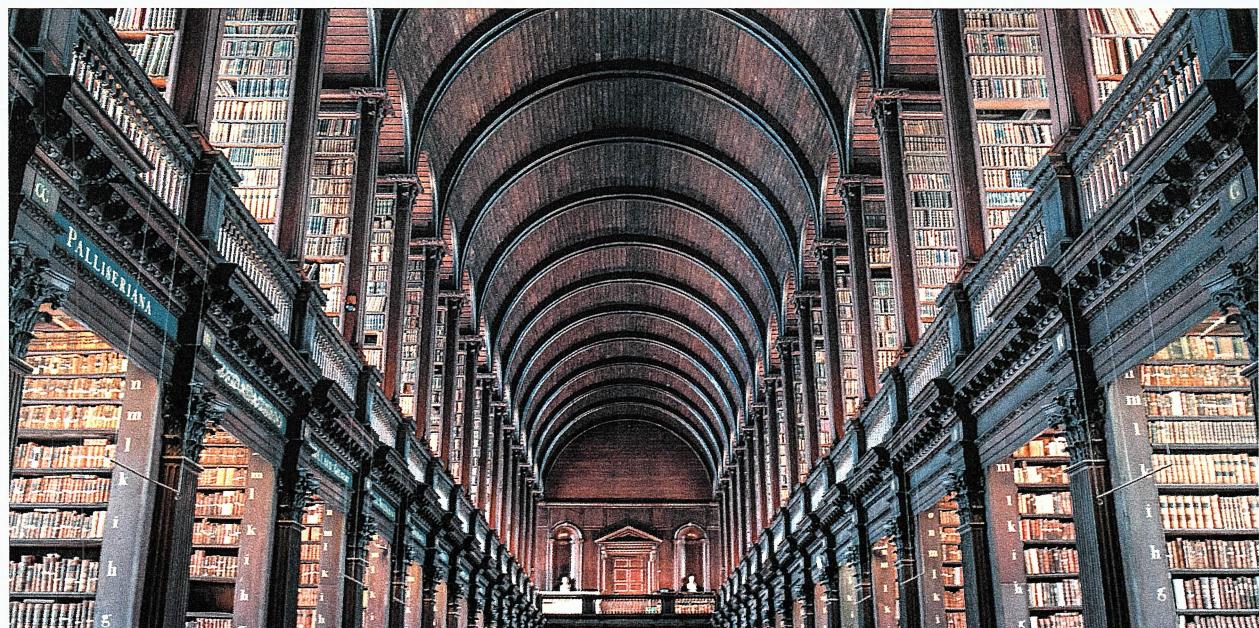
Архивистиката претставува научна дисциплина што упатува како треба да се средат архивите, како да се управува со нив и како да се чуваат архивите. Во потесно значење, таа се занимава со прашања околу одбирање, валоризација, па сè до средување на архивскиот материјал и негово публикување во разни научно-информативни средства. Овие процеси, според архивското законодавство донесено во една држава, а во согласност со уредбите од Меѓународниот архивски совет, се вршат со цел материјалот од трајно значење за државата, културата, науката и уметностите да биде лесно достапен за сите граѓани. Но дали секогаш било така во минатото?

При проучувањето на развитокот на оваа наука може да се воочат некои интересни недоследности. На пример, самиот термин „архив“ денес не е еднозначен и со него честопати се означуваат местото или службата каде се чуваат документите (архива на општина или организација), а може и да се однесува и на одредено лице (архив на Г. Д.), или на зградата каде се чуваат документите. Добар пример за ова ни е организациската структура на стариот Рим каде зборот архив не бил познат. Наместо него се користеле термините табулариум (значење на државен или општествен „архив“) и таблиум (означува еден дел од домот на римските граѓани каде што се чувале приватните документи). Понатаму, мора да се каже дека дури и во императорската епоха, во храмот на Сатурн, кој важел и за еден вид на „архив“ на римскиот народ, сè уште се депонирале императорски повелби и документи со тековно значење, од административен и

финансиски карактер. Пројавата на идејата за чување на документите само поради нивното културно и научно значење е многу подоцна. Таа претставува континуитет на разните филозофски и политичко-општествени –изми (енциклипедизам, хуманизам, колективизам и сл.), кои ќе ги прогонуваат мислите на младата европска буржоаска интелигенција при нејзиното бунтовништво спрема апсолутната власт на нејзините монарси. Реализацијата на Француската револуција ќе придонесе до рушење на феудалниот систем и меѓу другото, овозможување за првпат во историјата, јасна разлика помеѓу нотарските работи и архивистичките работи. Па така, во историјата на архивите од вонредно значење е законската регулатива од 12 септември 1790 година за основање на Националниот архив во Париз, првиот државен архив што некоја земја го создала. Револуционерниот преседан на оваа институција ќе биде доказан преку нејзината политика на отвореност и пристап до народните маси. Овие вредности во императорската, но и еманципаторска епоха на Наполеон Бонапарта ќе се прошират скоро на целиот европски континент со што директно ќе го помогнат развојот и ќе ја обликуваат свеста кај масите за значењето на овој тип на институции.

Робеспјер еднаш рекол дека тајната на слободата лежи во образовањето на луѓето, а тајната на тиранијата во нивното држење во незнанење. Во тој дух, потребно е архивите да се приклучат во новата епоха на дигитализација и да си го најдат своето почесно место таму.

Александар Миров

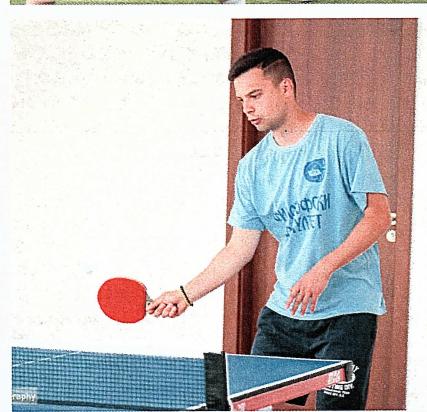


## Филозофијада - Сончев брег, Р. Бугарија 2019 година

Студентите на Филозофски факултет беа учесници на меѓународната студентска манифестација "Филозофијада" која што оваа година се одржа во Р.Бугарија. Нашите студенти учествуваа во сите спортови, малфудбал, кошарка, одбојка, пинг понг, потоа, шах, книз на занење и дебата. Највисок успех постигнаа студентите кои го освоја третото место во малфудбал. Во продолжение ви претставуваме дел од атмосферата.



## АКТИВНОСТИ НА СТУДЕНТИТЕ НА ФИЛОЗОФСКИОТ



# MIGRANT AND REFUGEE CRISIS IN A GLOBALIZED WORLD: “RESPONSIBILITIES AND RESPONSES”



Миграцијата претставува стална или привремена промена на местото на живеење на населението. Имено, во последните неколку години сведоци сме на појавата на миграциите што го зафатија Западниот Балкан, а особено по воведувањето на Шенгенската спогодба тие значително се интензивираа. Со појавата на миграциите се почувствува притисокот на имигрантите или бегалците кои ги оптоваруваат буџетските капацитети. Сепак, оваа појава на т.н. мигрантска криза е резултат на појавата на војните кои ги зафатија Сирија, Ирак, Либија, Еритејра, како и голем дел на други држави. Оваа ситуација е тешка не само за државите што биле зафатени од овие војни туку и за лицата кои бегаат од својата држава. Голем број на деца се соочуваат со тешка ситуација - пренесени се во друга држава без своите родители, или миграраат заедно со своите родители, или останале во својата матична земја, а нивните родители се во странство. Целта на нивните родители е пронаоѓање на подобро место за живеење, помирен и побезбеден свет, како и враќање на чувството на сигурност за својот живот и животот на нивните најблиски, како и почитувањето на човековите права. Со појавата на мигрантите и Република Македонија беше зафатена во 2015 година, каде што таа претставуваше главна ruta за премин на мигрантите кон Европа. Свесни сме дека има голем број на лица до кои не допира оваа криза, но прашањето кое јас ќе ви го поставам е - Што доколку вие еден ден бидете дел од овие 214 милиони мигранти? Што доколку вие бидете приморани да заминете од сопствената земја поради економски причини или пак поради обезбедување на подобро место

за живеење? Како ќе се чувствувате тогаш кога ќе лутате низ институциите во вашата земја бајќи начин за олеснување на вашата кризна ситуација? Како ќе се чувствувате тогаш кога ќе го продавате сопствениот имот што можеби сте го наследиле од вашите најблиски, заради обезбедување на финансии кои во моментот ви се најпотребни? Тешко е да се даде одговорот на ова прашање поради тоа што ќе се трудите да го најдете секој полесен пат за лична и семејна егзистенција. Поради тоа голем број на држави организираат меѓународни конференции за изнаоѓање на решенија за државите и лицата кои се наоѓаат во оваа состојба. Една од нив е и Република Македонија, којашто изврши меѓународна конференција предводена од Институтот за безбедност, одбрана и мир при Филозофскиот факултет од Скопје, во партнерство со Факултетот за криминалистика, криминологија и безбедносни студии од Сараево, со Факултетот за безбедност од Белград и со Велеучилиште од Велика Гора. Тие организираат меѓународна конференција од 5-7 септември 2018 година, во хотел Инекс Гора, Охрид. На меѓународната конференција насловена MIGRANT AND REFUGEE CRISIS IN A GLOBALIZED WORLD: „RESPONSIBILITIES AND RESPONSES“ учествуваа околу 100 учесници од Шведска, Шпанија, Португалија, Швајцарија, Италија, Романија, Австралија, Турција, Хрватска, Србија, Босна и Херцеговина, Косово, Бугарија, Македонија итн. Свеченото отворање беше остварено на 5 септември 2018 година (среда) со почеток од 9:30 часот во хотелот Инекс Гора, Охрид. На оваа меѓународна конференција свечено обраќање имаше Mrs. Argentina Szabados,

## АКТИВНОСТИ НА СТУДЕНТИТЕ НА ФИЛОЗОФСКИОТ



Director for South – Eastern Europe, Eastern Europe and Central Asia, and IOM Mission to the UN and other International Organizations | Vienna.

Целта на оваа конференција беше да обезбеди платформа за размена на академски знаења и емпириски наоди за мигрантската и бегалската криза, која покрај големите човечки страдања, предизвика сериозни предизвици за државите и за меѓународните актери. Идејата на овој настан беше да ги собере научниците од поширокиот балкански регион (особено од државите на т.н. балканска ruta), како и научници и експерти од други земји.

Имено, целта на оваа конференција беше повеќекратна - да се промовира подобро разбирање на димензиите на светската мигрантска и бегалска криза, организаторите на овој настан сакаа да остварат плоден и отворен дијалог помеѓу членовите на академската заедница и претставниците на релевантните национални и меѓународни актери, кои се директно вклучени во управувањето со кризи, да се обезбеди размена на искуства и научени лекции од сегашните и минатите случаи на управување со кризи, да помога во потрагата по начините на кои академската заедница треба да ги третира овие проблеми, да се развијат истражувачки проекти насочени

кон подобрување на мрежното поврзување и давање практична помош во време на криза, да се поттикне преиспитување на нивото на подготовкa и можна реформа на безбедносниот сектор, како и на другите национални и меѓународни агенции во време на криза, да се подигне јавната свест и да се промовира емпатија за бегалците и економските мигранти.

Она што можеме да го заклучиме е дека Глобалниот компакт за миграција е првиот договор склучен преку меѓувладини прашања, подготвен под покровителство на Обединетите нации, со цел да ги покрие сите димензии на меѓународната миграција на сеопфатен начин. Денес, над 258 милиони мигранти живеат надвор од нивната земја на раѓање. Оваа бројка се очекува да расте од повеќе причини, вклучувајќи го и порастот на населението, зголемување на поврзаноста, трговијата, зголемената нееднаквост, демографските нерамнотежи и климатските промени. Миграцијата обезбедува огромни можности, придобивкиза мигрантите, домаќините и заедниците на потекло. Меѓутоа, кога е лошо регулиран, може да создаде значителни предизвици. Овие предизвици вклучуваат огромна социјална инфраструктура со неочекувано доаѓање на голем број луѓе и смрт на мигранти кои вршат опасни патувања.



## Меѓународна научна конференција „Трансформација кон одржливо и флексибилно општество“



Институтот за дефектологија при Филозофскиот факултет во Скопје минатата година ја одбележа 25 годишнината од своето постоење. По тој повод беше организирана 5-та Меѓународна научна конференција насловена како „Трансформација кон одржливо и флексибилно општество за

лицата со инвалидност“. Конференцијата се одржа во хотел Инекс Гораџа, Охрид, Република Македонија во периодот од 13 до 15 септември 2018 година. На конференцијата беа презентирани резултати од над 50 научни истражувања. Во исто време, беа реализирани неколку работилници особено интересни за практичарите (специјални едукатори и рехабилитатори, логопеди, социјални работници, психолози и педагози). На конференцијата учествува околу 150 учесници од Словенија, Италија, Велика Британија, Турција, Косово, Србија, Босна и Херцеговина, Хрватска и Македонија. Поздравни обраќања на конференцијата имаа докт. д-р Наташа Станојковска Трајковска, раководител на Институтот за дефектологија, проф. д-р Ратко Дуев, декан на Филозофскиот факултет, проф. д-р Петар Атанасов, заменик министер за образование и наука, г-дин Душан Томшиќ, советник во Министерството за труд и социјална политика, г-дин Венко Филипче, министер за здравство г-дин Спасе Додевски, советник на Претседателот на Владата за образование, социјална и здравствена заштита и институционален систем за лицата со попреченост и Национален координатор за имплементација на Конвенцијата правата на лицата со попреченост.

Отстранување на сите видови бариери, инклузивност во образоването, развој и поголема достапност на нови сервиси за поддршка, подигнување на капацитетот на сите институции, поголема вклученост во општеството, се само дел од предизвиците



## АКТИВНОСТИ НА СТУДЕНТИТЕ НА ФИЛОЗОФСКИОТ



со кои лицата со попреченост се соочуваат секојдневно. На конференцијата учествуваа учесници од повеќе држави, секој од нив го презентираше моделот на работа во нивната држава, се донесоа заклучоци и препораки како да се подобри состојбата на лицата со попреченост, како да се искористи потенцијалот што го носат и како да го подигнеме нивото на свестта во општеството, со цел нивна поголема инклузија во истото.

Целта на конференцијата, покрај обележувањето на 25 годишното постоење на Институтот за дефектологија, беше запознавање и размена на академски знаења за потешкотииите на лицата со попреченост, стратегии и совети за поддршка и потребата од соодветни адаптации во околнината. Целта на големите научни собири, меѓу другото, еда се изнајдат механизми на академската заедница, граѓанскиот сектор, владините институции и локалната заедница за подобро разбирање од страна на целокупното општество, да се поттикнат луѓето, но и институциите да станат посвесни за правата, достоинството и благосостојбата на лицата со попреченост, како и да се подигне свестта за придобивките од интегрирањето на овие лица во секој аспект на животот и општеството. Според Светската здравствена организација, се проценува дека околу една милијарда луѓе живеат со некаква форма на попреченост. Ова одговара на околу

15% од светското население. Помеѓу 110 милиони (2,2%) и 190 милиони (3,8%) лица на возраст од 15 години имаат значителни тешкотии во функционирањето. Стапката на попреченост, делумно, се зголемува поради стареењето на населението и зголемувањето на хроничните здравствени состојби. Во Република Македонија се проценува дека 10% или околу 200000 жители се лица со посебни потреби.

Конференцијата се состоеше од работилници, презентирани и водени од страна на стручни лица со голема експертиза. Учесниците можеа да присуствуваат по свој избор и интерес на работилици, каде што се стекнаа со знаења од одредена област за лицата со попреченост. Работилниците кои се одржаа се: *Adapting the TEACCH 'structured teaching' approach for individuals with multiple disabilities and visual impairments;* Дислексија и терапија во училиница - колку тешко може да биде?; Семејството како партнер во третманот и едукација на деца со развојни нарушувања; Сензорна интеграција и лично планирање во функција на процесот за деинституционализација. Дел од конференцијата, како логистичка поддршка, беа и група актуелни студенти, но и дипломирани специјални едукататори и рехабилитатори.



## Спортска инклузија при УКИМ

Во втората половина на 2018 година студентите од Институтот за специјална едукација и рехабилитација, заедно со студентите со попреченост и младинците од ЈУ Завод за рехабилитација на деца и младинци Скопје, беа дел од спортските активности во организација на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје. Филозофскиот факултет беше партнер на проектот „Социјална инклузија преку спорт на студенти со попреченост при УКИМ“, чиј носител е Факултетот за физичко образование, спорт и здравје, а е поддржан од Ректоратот на УКИМ. Проектот предвидуваше дружење низ директно вклучување на сите студенти во неколку спортски дисциплини, како и завршен настан во Спортскиот центар „Борис Трајковски“ со панел дискусија под мото „Заедно-сме“. На панел дискусијата со свои размислувања за придобивките од вклучување на младите со попреченост во спортски активности зборуваа модераторот, проф. д-р Иван Атанасовски, професор од Факултетот за физичко образование, спорт и здравје, доц. д-р Наташа Станојковска-Трајковска, проф. д-р Татјана Стојаноска-Иванова и проф. д-р Ана Фрицханд, како претставници на Филозофскиот факултет, како и Бранимир Јовановски, истакнат параолимпиец и носител на златен медал на параолимписки игри. Идејата за заеднички спортски активности ја поддржаа и земаа збор и ректорот на Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, проф. д-р Петар Атанасов, заменик министер за образование и наука. За соработката меѓу факултетите, значењето на спорот и социјалната инклузија зборуваа и проф д-р Ленче Алексовска-Величковска, декан на Факултетот за физичко образование, спорт и здравје и проф. д-р Ратко Дуев, декан на Филозофскиот факултет. Сите активности во рамки на проектот покажаа дека младите со попреченост имаат интерес за спортување, сакаат да бидат вклучени во универзитетските спортски лиги и имаат можност со одредено прилагодување да бидат дел од нив.



# Start Smart Talk



Дигитализацијата како процес на современото општество во голема мера е присутна во нашето секојдневие. Игра голема улога во нашите животи, олеснувајќи ни ги секојдневните активности.

Филозофскиот факултет во Скопје, во соработка со NESCAFE, организираше настан по повод - новиот проект на NESCAFE (Start Smart Talk). NESCAFE ќе одвои одреден процент од вкупната потрошувачка на 3 во 1 кафињата, со цел подобрување, унапредување и електронско збогатување на библиотеките на Филозофскиот факултет. Во рамките на кампањата, на 5 март 2019 година, во просториите на Филозофскиот факултет се

одржала панел-дискусија. Во панел-дискусијата учествуваа: проф. д-р Ратко Дуев - декан на Филозофскиот факултет, Марија Дракулевска-Чукалевска - социолог, Кристина Михајловска - студент на Филозофскиот факултет, Михаела Белческа - студент на Филозофскиот факултет и Ивана Лес - регионален бренд менаџер на NESCAFE. Учесниците во дискусијата ги истакнаа своите ставови во поглед на дигитализацијата и нејзиното влијание во секојдневието, промените во професионалниот развој и учењето и дружењето што таа ги носи. Студентите со голем ентузијазам и желба за

доведување на студентскиот стандард на повисоко ниво, истакнаа дека со овој проект се оди чекор понапред. Библиотеката им е еден од основните извори на информации, па така, со создавањето на једна ваква - модерна, современа, дигитална библиотека, ќе им се овозможи поефикасен и полесен пристап до информациите. Со тоа, ќе имаат можност за информации со повисок квалитет и поголема разноликост. Таквата библиотека ќе биде поатрактивна за студентите, па се смета дека со тоа ќе се подобри и социјализацијата помеѓу нив, бидејќи ќе ја користат во поголема мера.



# Студентска средба на студенти од Институтот за историја при Филозофскиот факултет Скопје и студенти од Универзитетот „Македонија“ во Солун

C4GF

YOUTH ALLIANCE  
FRIEDRICH EBERT STIFTUNG

Youth Dialogue for  
good neighborly  
relations

Investment in  
the future!



На 15.3.2019 година во Скопје во просториите на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ беше остварена средба со студенти од Универзитетот „Македонија“ во Солун. Средбата беше одлична можност за запознавање со студиските програми на двете високобразовни институции, размена на ставови и мислења во контекст на современите општествени и образовни случувања во двете земји. Беа согледани и претставени условите за студирање во двете институции, беа промовирани додипломските и последипломските студии,

со цел да се побуди поширок интерес за идна соработка и академска размена. Средбата беше крунисана со јавното предавање на тема: „Слики од заедничката историја: Европа 1648-2018“ од проф. д-р Теодосиос Карнуваракис, директор на магистерските студии по Интернационална јавна администрација. По предавањето се развија плодни дискусији, кои беа особено интересни за следење, но исто така, поттикнуваа на понатамошно работење и размислување. Во текот на средбата до израз дојде желбата за мноштво понатамошни средби, со цел да се обезбеди што подобра размена на искуства и практики, кои би придонеле кон заемен развој. Следејќи ги современите текови и утилитарните принципи на науката и образоването, се надеваме дека во иднина средбите и соработката ќе бидат издигнати на уште повисоко ниво.



## Забава на студентите на Филозофски факултет



### Креативна работилница во градинката „Раде Јовчевски-Корчагин“ – Скопје

Генералното собрание на Обединетите нации во 1954 година го означи 20 ноември како Светски ден на детето, со цел да обезбеди благосостојба на децата низ светот и да ги потсети возрасните дека децата, како рамноправни членови на секое општество имаат свои права и истите треба да се почитуваат.

Студентите од Филозофскиот Факултет во Скопје одржаа креативна работилница во градинката „Раде Јовчевски-Корчагин“ – Скопје, која имаше цел да го сврти вниманието на широката јавност за сите обврски што општеството ги има кон децата, како и за најважните проблеми со кои се соочуваат децата.



### Промоција на ВНАТРЕШЕН ПАТНИК бр.20



### Мухамед Ајваз, дипломиран студент на Институт за психологија

Во текот на студиите имав можност да учам од одлични професори и професорки, отворени за соработка, а пред се, поттикнувачи на критичкото мислење. Токму таквиот начин на работа ми овозможи одлична основа за да напредувам и надвор од формалната настава преку континуирано вложување во сопствениот развој. Особено ми е драго што тоа беше препознаено од раководството на Филозофскиот факултет и ја имав честа да добијам благодарница во присуство на еминетни личности, коишто оставија траен белег во историјата на факултетот, но и генерално во образовниот систем во државата.



### Како можеме културното наследство да го направиме достапно за лицата со оштетен вид?

Од 24.9 до 1.10. 2018 година, во Крушево се одржа Erasmus+ проект на тема - Како можеме културното наследство да го направиме достапно за лицата со оштетен вид? На проектот имаше учесници од Македонија, Романија, Полска и Турција. Во секој тим учествуваа лица со оштетен вид коишто го споделија нивното лично искуство. Дел од македонските учесници на самиот проект беа студенти од Институтот за специјална едукација и рехабилитација при филозофскиот факултет. Самите студенти со своите знаења и искуства со лицата со оштетен вид, придонесоа за проектот да биде успешен. Две од студентите,

Цветанка Цветкова и Ангела Николовска, ја имаа улогата на лидери на самиот проект, како и тренери коишто ги водеа најголемиот дел од активностите. Самиот проект имаше за цел учесниците коишто немале претходно искуство со лица со оштетен вид да се стекнат со одредени основни знаења за тоа како овие лица функционираат во секојдневниот живот и начини како можат да им помогнат. Учесниците истовремено се забавуваа, споделуваа знаења и искуства со учесници од различни држави, но и научија нешто за различните култури и традиционалните обичаи.



## Демирхисарска летна школа

Во организација на општина Демир Хисар и манастирот „Св. Јован Крстител“, Слепче, а во соработка со Македонската академија на науките и уметностите - Центар за истражување на културното наследство, филозофскиот факултет и Архитектонскиот факултет при УКИМ и Православниот богословски факултет „Св. Климент Охридски“, од седми до четиринаесетти јули во Демир Хисар се одржа втората Демирхисарска летна школа. Во оваа школа учествуваше група од студенти при Институтот за историја: Ивана Нојкова, Евгениј Литовски, Христијан Ламбевски и Вања Јакимовиќ, како и професорот д-р Ванчо Горѓиев. Групата првиот ден пристигна во манастирот Св. Јован Претеча кај селото Слепче, каде што присуствуваше на сите протоколарни свечености по повод патронот на манастирот и отворањето на Демирхисарската летна школа.

Вториот ден групата го помина во селото Смилево, заедно со членови од граѓанското здружение за заштита на ликот и делото на Дамјан Груев, меѓу кои и претседателот на здружението г-дин Ристо Грујовски. Во Смилево беа посетени: гробот на Дамјан Груев, црквата во Смилево, гробовите на паднатите војводи, меморијалниот музеј на Смилевскиот конгрес и споменикот на Дамјан Груев. Во просториите на меморијалниот музеј беа обработени следниве теми: Смилевски конгрес 1903 и Смилево за време на Илинденското востание, од страна на студентката Ивана Нојкова. На крај следеше дискусија и споделување на впечатоците од теренските активности.

Третиот ден групата го помина во Крушево во придружба на м-р Зоран



Богоевски, директор на Завод и музеј Крушево. Беа посетени: Мечкин Камен, Слива, музејскиот комплекс Македониум, како и други спомен-обележја. Предвидените теми за битката на Мечкин Камен и битката кај Слива беа обработени на лице место, при што м-р Зоран Богоевски на студентите им го долови значењето на топографските карактеристики во илинденските борби, а студентката Вања Јакимовиќ ја описа битката кај Слива.

Четвртиот ден групата ги посети село Брезово и Велмевци, и се поклони пред гробот на легендарниот војвода Јордан Пиперката. Притоа, Евгениј Литовски ја обработи темата за регионалниот херој Јордан Пиперката, а Христијан Ламбевски - Демирхисарскиот регион за време на Илинденското востание.

Благодарение на оваа школа, студентите имаа ретка можност да го согледаат значењето и влијанието на топографските карактеристики во Илинденските борби, како и предноста на наставата на терен, наспроти кабинетското студирање. Студентите беа импресионирани од поинаквата форма на научна комуникација, непосредна и интерактивна, остварена низ теренска, практична настава.



## Запознавање на работата со лица со попреченост

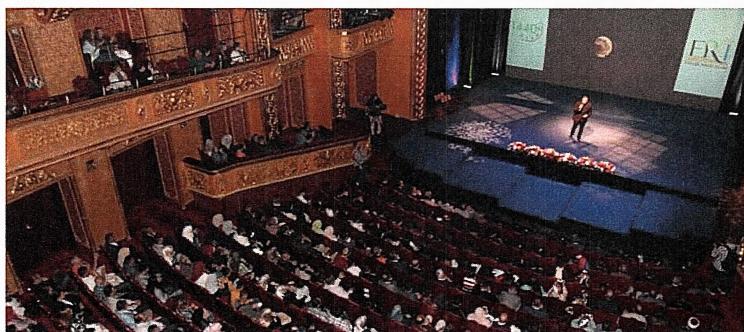
Студентите од Институтот за специјална едукација и рехабилитација, во соработка со студентите од Медицинскиот факултет и членовите на ЕМСА успешно го реализираа проектот за запознавање на работата со лица со попреченост. Во текот на реализацијата на проектот, студентите ги посетија: средното училиште за глуви ученици „Партенија Зоографски“, средното училиште за ученици со интелектуална попреченост „Наум Охридски“ и центарот за деца со аутизам „Во мој свет“.



## Хана Мифтари, студент на Институтот за социјална работа и социјална политика, добитник на ФРИ наградата за најдобар студент од албанска националност за 2018 година

Прекрасно е чувството кога си прогласен за најдобар студент на годината, а тоа, за мене, значи поголема самодоверба и сигурност во моите натамошни чекори кон мојот професионален развој.

Секако, се прашувате на што се должи таквиот успех? За мене образоването е ланец со многу алки, а тие алки се: семејството, колегите од работа, сите мои професори и близки пријатели, коишто во текот на целото студирање беа зainteresirani и ми даваа поддршка. Моето искуство би им го пренела на студентите од идните генерации. Учете, учењето ќе врди успех.



## ИДНИНАТА Е ИНТЕРНАЦИОНАЛНА: КОН „МЕЃУНАРОДНА НЕДЕЛА“ НА ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ И ПОТРЕБАТА ОД ЕМАНЦИПАТОРСКИ НАУЧЕН ПРОСТОР

Во периодот од први до петнаесетти февруари 2019 година, на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, се одржа петдневен меѓународен интердисциплинарен форум, под насловот „Предизвици во наставата и истражувањата во општествените и хуманистичките науки“. Насловот и агендата на Меѓународната недела сугерираа на добро концептиран осврт кон современите методи и развојни прилики на општествените и хуманистичките науки, а внимателното следење на програмата ни откри една поширока цел: замислување и креирање на креативен интер-спејс [creative interspace] во академскиот курикулум во македонскиот контекст, по период на сугестивно адаптирање на општествените и хуманистичките науки на современата економска логика, при што тие се неизбежно девалвираат. Во барањето на алтернатива, поставувањето на проблемите и предизвиците на високото образование, од аспект на хуманистиката, во меѓународна или интернационална рамка, е клучна стартна позиција од којашто треба да се тргне. Токму затоа, присуството на настанот беше еднакво стимулативно и за гостите учесници и за јавноста.

Со свои предавања се претставија четиринаесет професори од различни универзитети во Европа (Рим, Милано, Копенхаген, Краков, Позњан, Сегедин, Вилнус, Париз, Загреб, Софија и Белград). Ова потребно набројување нè упатува на важноста ододржувањето на „Меѓународна недела“ и потребата од академско вмрежување за домашниот контекст, нешто што го наоѓаме и во самата агенда под програмата за билатерални средби. Гостинските предавања беа придрожени од професорите на Филозофскиот факултет како соодветни дискутанти. Пол Стубс (Paul Stubbs), Патрик Пастур (Patrick Pasture), Марсин Лубаш (Marcin Lubas), Ержбет Барат (Erszébet Barát), Јенжеј Паскиевич (Jedrzej Paszkiewicz) и Радмила Јованович (Radmila Jovanović) се само дел од професорите кои зедоа учество. Сепак, главна потврда на тезата наведена во воведот за потесната и пошироката цел на одржаната „Меѓународна недела“, може да се најде во преглед на тематскиот опус изложен низ гостинските предавања. Доколку тоа го направиме низ неколку клучни зборови, темата, главно, ги отвори прашањата за образованието и глобализацијата, европскиот и балканскиот контекст, динамичноста и развојот на методите, проектната работа и водењето проекти во истражувачки и едукациски цели како the last frontier на современата хуманистика, форми на теорија и критика, постколонијализам, постсоцијализам и модерност како фактори при создавањето на образовните политики, идеологии, процеси на интеграција и дезинтеграција,



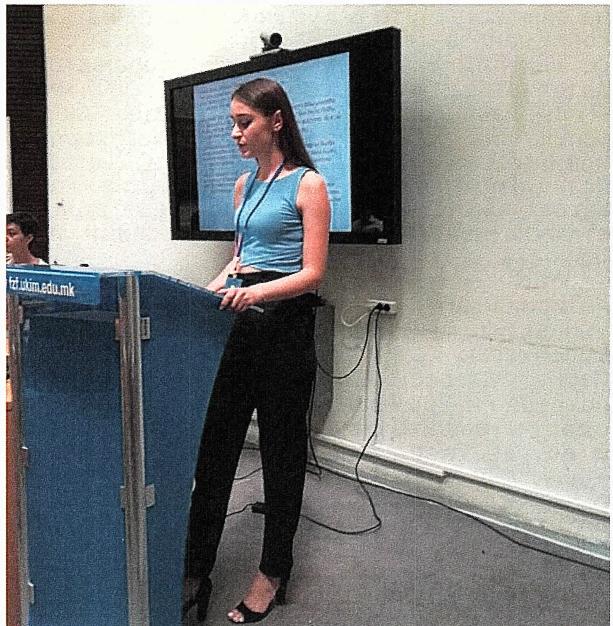
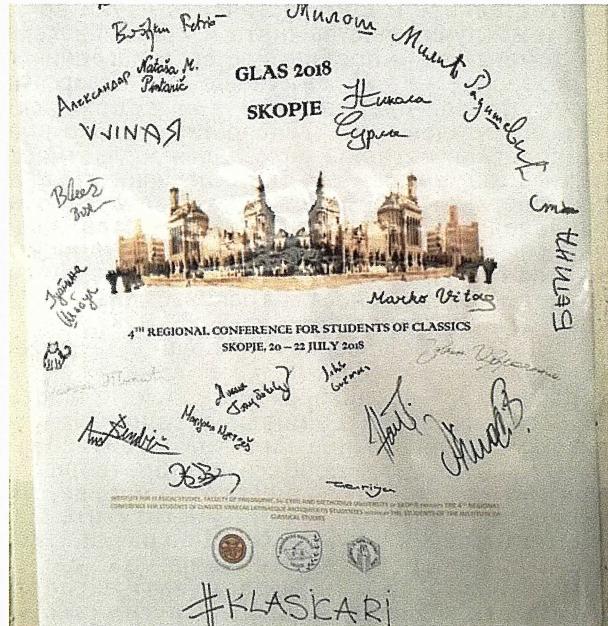
постмодернизам во едукацијата и истражувањето, местото и положбата на општествените и хуманистичките науки во 21 век и исклучително важната и критична тема за димензиите и проблемите во триаголникот образование – истражување – пазар на труд. Покрај предавањата кои содржински беа определени во филозофија, економија, психологија, историја, археологија, уметност, педагогија, родови студии, класични студии, социологија, безбедност и социјална работа, преовладуваше сублимирано поставување на прашањето за перспективата и иднината на општествените и хуманистичките науки, интердисциплинарноста и транснационалноста, како дел од истиот процес.

Дали Болоњскиот процес денес се движи во насоката која самиот си ја зададе, како добар брак меѓу пристапноста, флексибилноста и социјалниот ангажман со високото образование, или за губитниците во транзициските процеси се претвори во монолитно техно-менаџерско поимање на високото образование и институтите за општествени и хуманистички науки, кои во капиталистичката економија, за да се одржливи, треба да произведуваат експерти и софисти – понудувачи на услуги, како на пример, викенд-курс за топ-менаџери или мотивациски говорници. Наместо таков крај на теоријата, Меѓународната недела понуди простор за замислување на перспективи кои во светот во кој живееме мора да се движат по линијата на добра и цврста организација на образовните процеси, меѓународно вмрежување и форми на отворени, слободни и бесплатни платформи за научна размена. Меѓународната недела на Филозофскиот факултет во Скопје успеа да доволи и претстави како би изгледал просторот за еманципаторско образование посветено на еднаквост, здружување и солидарност, каде што новите епистемолошки структури се формираат, истражуваат и споделуваат.

Ивана Хачиевска  
Институт за Историја, ФЗФ УКИМ –  
Скопје  
i1412h@yahoo.com

## Четвртата регионална студентска конференција GLAS

Студентите од Институтот за класична филологија ја организираа четвртата по ред регионална студенческа конференција GLAS (Graecae Latinaeque Antiquitatis Studentes) во којашто учествуваа околу триесетина студенти од Бугарија, Македонија, Романија, Словенија, Србија и Хрватска. Конференцијата започна на 20 јули со излагање на проф. д-р Елена Чукеска, а завршното излагање го подготви проф. д-р Даниела Тошева на 22 јули. Тридневната конференција беше исполнета со теми од книжевноста, философијата и митологијата на античкиот свет, како и анализи на фонетските и морфолошките промени на класичните јазици.



## #Brainobrain International Macedonia

Студенти од Институтот за педагогија и психологија беа вклучени како волонтери на шестиот национален натпревар #Brainobrain International Macedonia.



## Гостување на најреномираниот современ македонски режисер Милчо Манчевски на Филозофскиот факултет во Скопје

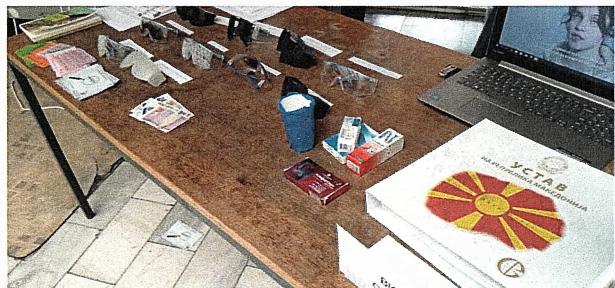


## Отворен Ден УКИМ



## Отворен ден на студентите од Институтот за специјална едукација и рехабилитација

Отворен ден на студентите од Институтот за специјална едукација и рехабилитација при филозофскиот факултет. Студентите се обидуваат преку интерактивен пристап да дадат поглед во секојдневието на лицата со попреченост.



## Одбележување на Меѓународен ден на лица со аутизам, 02-април



## Самоевалуација на Филозофски факултет-Скопје



# АКТИВНОСТИ НА СТУДЕНТИТЕ НА ФИЛОЗОФСКИОТ

## Универзитетска лига на УКИМ 2019 година



Студентите на Филозофскиот факултет на Универзитетска лига 2019 година постигнаа голем успех. Филозофски факултет избран за ферплей екипа за 2019 година на Универзитетска лига. Забележителни резултати: Прво место во мал фудбал (жене); Второ место во мал фудбал (мажи); Второ место кошарка; Трето место ракомет.



## АКТИВНОСТИ НА СТУДЕНТИТЕ НА ФИЛОЗОФСКИОТ

### Студентска конференција на студентите од Институт за филозофија



### Уписи на Филозофски факултет 2018-2019



### Студентите од Филозофски факултет на камп на македонската граница



### Свечно доделување на дипломи на Филозофски факултет



### Екскурзија на студентите од историја и археологија во Грција



### Отворање на Студенстка опсерваторија на која членуваат сите студентски здруженија на Филозофски факултет





# Асоцијација на студенти по социјална работа



Иако постои само три години, асоцијацијата зад себе има искуство со разни волонтерски активности, самостојно или во соработка со други организации.

Како најголемо искуство за АССР може да се издвои организирањето на петтиот регионален конгрес на студенти по социјална работа во кој учествуваат 60 студенти по социјална работа од 6 земји од регионот. На овој конгрес студентите разменуваат искуства и ставови на различни теми од сферата на социјалната работа и политика.

Исто така, членовите на АССР имаат присуствување на обуки за персонална аистенција на лица со попреченост, со што се здобија со сертификати.

АССР самостојно организира хуманитарни акции за социјално загрозени

лица, а има потпишано и меморандум за соработка со повеќе невладини организации кои се борат за правата на ЛГБТ заедницата, мигрантите и бегалците, студентската организација Аиесек, како и неколку студентски организации од Србија. Очекуваме младите од Институтот за социјална работа и социјална политика да ни се придружат во активностите и да станат дел од нашиот тим. „АССР е одлична можност за активирање на влијанието во социјалната сфера, запознавање и соработка со разни граѓански и невладини организации, но, пред сè, можност за запознавање на самиот себе во општеството и она што значи мојата улога“ - Кристина Михајловска, претседателка на АССР.





# Студентско археолошко здружение „Аксиос“ во 2018/2019 година



Изминатата 2018 година се покажа како особено важна за студентското археолошко здружение „Аксиос“ од Скопје, продолжувајќи ја богатата седумнаесет годишна традиција на здружението преку реализирање на повеќе активности и настани.

Со цел запознавање и поттикнување на јавната дискусија за современите теориски и методолошки текови во археологијата и сродните науки, на 9 март 2019 година беше одржан настапот „Современа археолошка теорија“ во Археолошкиот музеј на Македонија. Настанот опфаќаше серија предавања и презентации на повеќемина учесници: доц. д-р Гоце Наумов, доц. д-р Ирена Теодора Весевска, м-р Мишко Тутковски, Кирил Денковски, Горе Милевски и нашиот член Кристијан Тошески, кој се осврна на употребата на холограмите во археолошката средина.

Почнувајќи од месецот април, членовите на САЗ „Аксиос“ учествуваа во теренските истражувања на комплексот објекти околу храмот на Изида во археолошкиот локалитет Стоби, под раководство на м-р Јован Радњански од НУ „Стоби“, како и во изработката на дигиталната документација на откриените археолошки ситуации во соработка со претставници од Универзитетот Квинс од Канада. Одличната соработка и меѓусебна комуникација со вработените во Националната установа „Стоби“ резултираше со потпишување на Меморандум за соработка како правна рамка за регулирање на идната соработка помеѓу двете страни во насока на организација и реализација на заеднички настани и проекти. Соработката со НУ „Стоби“ во текот на 2018 година продолжи и со аистенција во реализацијата на меѓународните школи за археологија и

конзервација, кои секоја година се одржуваат на локалитетот во текот на летните месеци, учество во археолошките истражувања на римскиот театар во Стоби, под раководство на м-р Гоце Павловски, како и аистенција во организацијата на научната конференција „Меѓу Истокот и Западот - Стоби и градовите во римските провинции на Балканот.“

Во периодот од 1 до 3 јуни 2018 година, во НУ Музеј на Македонија, САЗ „Аксиос“ го организираше мултимедијалниот културен настан „Тема:Не!“, на кој покрај членовите на Здружението, учество зедба и преку 40 волонтери од различни области - етнолози, класичари, историчари, филозофи, дефектологи, психологи, графичари, сликари, вајари, глумци, поети, музичари, сите на едно место и со иста цел – да кажат НЕ за пасивноста во културата.

Настанот опфаќаше проекција на етнолошки фильмови од Македонското студенческо етнолошко-антрополошко друштво, проекција на филмот „Името на розата“ и презентација на темата „Рецепција на антиката во современото општество“ на студенти од Институтот за класични студии при Филозофскиот факултет во Скопје, изложба на уметнички дела на студентите од Факултетот за ликовни уметности во Скопје, изложба на тактилни уметнички дела на студентите од Факултетот за ликовни уметности во Скопје во соработка со студенти од Институтот за специјална едукација и рехабилитација при Филозофскиот факултет во Скопје, музички DJ-сет на Oubli, рок-концерт на групата Conspiracy, базар на рактворби и поетска вечер.



## СТУДЕНТСКИ ЗДРУЖЕНИЈА



Дел од настанот беа и три јавни дебати за состојбите и насоките на развој во културата и уметноста во Македонија: „Често поставувани прашања и негативни одговори“, дебата за пречките и тешкотите со кои се соочуваат младите во сферата на културата и организацијата на културни настани; „Толеранционен логор“, дебата посветена на цензурата, толеранцијата и дискриминацијата во општеството, уметноста и науката; и „Елитизмот во уметноста“, дебата за елитизмот во уметноста и нејзината достапност до популацијата со нарушен вид.

На 27 ноември 2018 година, САЗ „Аксиос“ го издаде третиот број на меѓународното студентско списание за стручни трудови од областа на археологијата, историјата на уметноста и културното наследство „AXIOS“, начиншто 140 страници со трудови учествуваа студенти од Македонија, Словенија, Босна и Херцеговина и Србија. Трудовите обработуваат широк дијапазон на теми, запознавајќи ги читателите со новооткриени археолошки локалитети и наоди, отворајќи различни дискусији за развојот и транзициите во културата и актуализирајќи прашања поврзани со заштитата и промоцијата на

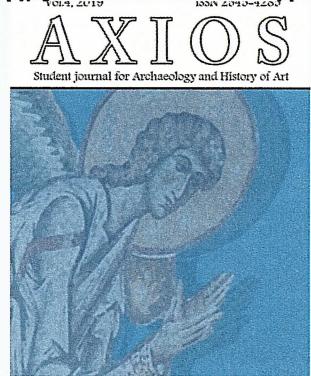
културното наследство. Списанието „AXIOS“ е достапно за бесплатно читање и симнување на нашата официјална веб-страница: <https://axiosskopje.wordpress.com/>.

Во 2019 година Здружението почна да работи со полната пареа и уште на почетокот на годината потписан и Меморандум за соработка со Национален конзерваторски центар - Скопје, со што дел од членовите на Здружението ќе земат учество во заштитни археолошки и скопувачки се кај с. Дреново, Кавадаречко.

Воедно, објавен е и повикот за пријавување на трудови за четвртото издание на списанието „AXIOS“, кој трае до 30 септември 2019 година. Четвртиот број на „AXIOS“ ќе има своја јавна промоција во периодот ноември/декември оваа година.

Во текот на годината се планирани и серија на предавања низ средните училишта во Скопје и други градови во државата, со цел да се подигне свеста кај младите за вредноста на културното наследство, но и да се заинтересираат идните академски граѓани за археологијата и историјата на уметност.

За подобро запознавање со реализираните и идни активности на Студентското археолошко здружение „Аксиос“, посетете го нашиот официјален веб-блог <https://axiosskopje.wordpress.com/>, или заследете го на Facebook: <https://www.facebook.com/sazaxiosskopje/>.





# Клубот на млади историчари на Македонија – „Клио“

ISHA Skopje е студентско здружение што е дел од International Students of History Association. Меѓународната организација има за цел да ги продлабочи врските помеѓу студентите историчари низ светот, со цел да овозможи соработка и изложувања на различни култури и типови на едукација помеѓу нејзините членови. ISHA Skopje ја претставува локалната гранка на меѓународната организација преку Клубот на млади историчари на Македонија - „Клио“.

ISHA Есенски семинар во Скопје 2018 –  
History Through Music  
(20-26 септември)

ISHA Skopje беше организатор на есенскиот меѓународен семинар во 2018 година, кој беше на тема „Историјата низ музиката“ и на кој присуствуваа студенти од над десетина европски земји. Целта на темата беше можноста да се разгледа каква улога има музиката врз историските настани, но и обратно, различни карактеристики и обележја, нејзиното влијание врз различните народи кои се разгледуваа, презентации низ вкупно пет работилници. Гостите беа воодушевени од нашиот главен град. Во рамки на семинарот тие имаа можност да ги посетат сите знаменитости и да се запознаат подобро со нашата култура и начин на студирање и истражување. Како домаќини, ни беше драго и задоволство што успеавме речиси самостојно да реализираме таков потфат и да пречекаме и нагостиме 60 учесници од Европа кои остварија незaborавни искуства и сеќавања во Скопје.



ISHA Новогодишен семинар во Марбург,  
Германија 2019 «Memory Spaces»  
(7-13 јануари)

Новата година ја започнавме со учество токму во новогодишниот меѓународен семинар во Марбург, насловен „Memory Spaces“, кој се фокусираше врз секавањата на луѓето низ одредени историски настани и колективната свест врз локациите на кои овие настани се случиле. Семинарот беше организиран низ пет работилници, а учествуваа нашите членови Стефан Штерјов и Кристијан Ризов. Се запознавме со претставниците на останатите секции и се здобивме со непроценливо искуство и знаење, разменувајќи мислења и



# СТУДЕНТСКИ ЗДРУЖЕНИЈА

дискусиии на историски теми, но и за развојот на образоването во нашите држави. Дел од академската програма беше и посетата на градот Франкфурт, каде што ја имавме можноста да го разгледаме интериерот на дел од најпознатите европски музеи.

## Академска размена

Оваа година ISHA International слави 30 години постоење. За таа цел со колегите од ISHA Софија организираше дводневна академска размена во Софија на која присуствуваа професорот од Институтот за историја при Филозофскиот факултет во Скопје, Воислав Саракински и нашиот претседател Стефан Штерјов. Настаните се одвиваа на 28 и 29 март. Професорот Саракински одржа предавање во просториите на Историскиот факултет со наслов „Како се скицира еден филхелен: Александар I, Херодот и опасностите на историското толкување“. Следниот ден беше одржана и тркалезна маса на тема „Античките извори и нивното толкување денес“. Во дискусиите кои се водеа на тркалезната маса, освен професорот Саракински присуствуваа и професори од Историскиот факултет во Софија, Петар Делев, Николај Шаранков и Иван Влечев. Овие два дена во Софија беа мошне продуктивни и успешни за двете секции и веќе се планира и следната академска размена, а овој пат се надеваме дека ќе ни се придружат и колегите од ISHA Белград.

**ISHA Пролетен семинар во Белград 2019 –  
(Де)Конструкција на Митовите  
за Жените низ Историјата  
(8-14 април)**

Продолжуваме со учество на меѓународните семинари, а во Белград нашите членови Стефан Штерјов, Кристијан Ризов и Александар Трајаноски зедоа учество во дел од седумте работилници кои темелно ја обработуваат улогата на жената низ историјата, со особен акцент врз митовите кои биле креирани низ минатото, со цел да видеме дел од историските проучувања кои денес се исклучително важни за развојот

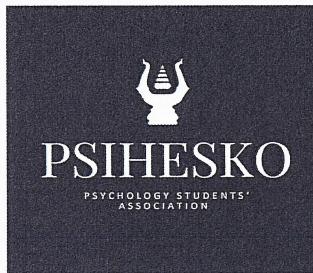


на нашето општество. Ги посетивме Сремски Карловци, Фрушка Гора, Црквата Св. Сава, домот на принцезата Љубица, како и многу други обележја кои се дел од српската култура, но и од регионалната историја на Балканот.

## Позиција во меѓународната организација

Зборувавме за ISHA и нејзиното огромно значење врз развојот на студентите по историја. Како учесници кои веќе долго време учествуваат во разните активности на оваа организација, со гордост изјавуваме дека нашиот претседател Стефан Штерјов стана официјален член од советот на организацијата и е еден од главните одговорни раководители на меѓународната сцена. Од друга страна, Кристијан Ризов е дел од комитетот за менацирање на проекти, кој има за цел да се погрижи идните семинари од локалните секции да бидат квалитетно организирани од аспект на академскиот и културолошкиот дел.





# ПСИХЕСКО



Таму каде што љубовта и напорната работа се спојуваат, секогаш се завршува со успех. Во нашето здружение на студенти психологи „Психеско“, добрите пријателски односи се приоритет, а желбата да се направи нешто добро заедно со напорната работа го пополнат нашето портфолио со безброј настани и убави моменти. Слободно можеме да се пофалим дека изминатата 2018 година за нас беше долга и напорна, но насмевките и задоволните лица кои можевме да ги видиме беа доволна награда за нашиот голем труд.

Можеби од минатото издание на „Внатрешен патник“ нема поминато многу време, но ние имаме толку многу да Ви раскажеме. Секоја година месецот март е посветен на „Виолетувај“ - кампања која е посветена на родовата једнаквост, родовите улоги и права. Оваа година „Виолетувај“ беше одбележана со четири спроведени активности кои вклучуваа: делење оригинални за подигнување на свеста за родово базираното насилиство, квантитативно истражување за стереотипни тврдења, подготвка на работилници за средношколци под соодветна супервизија и видео за променети родови стереотипи, кое, меѓу другото, поради креативноста и иновативноста ни обезбеди поголема медиумска видливост.

Април е месец на ведрина и добро расположение, па поради тоа и ние го започнавме овој месец со настанот „The humor code“, кој се одржа на 24.4.2018 година во ГЕМ клубот Менада, каде што нашите предавачи м-р Филип Сулејманов и проф. д-р Никос Чаусидис ги претставија различните теории за хуморот и ги натераа љубителите на психологијата што беа присутни да ги следат со големо внимание. Исто така, во овој месец во период од 23 до 30 април, членови на нашето здружение учествуваа на конгрес во Малта каде што активно беа вклучени во сите работилници и предавања. Учество на овој конгрес придонесе нашите членови да се вратат со многу ново знаење и со безброј стекнати пријателства и пријатни моменти.

За време на летниот семестар во 2018 година се создаде ново тело во здружението – ООСИП. ООСИП (Одделение за однос со студентите при Институтот за психологија) е делот од ЗСП преку кој здружението комуницира со студентите на Психологија и со самиот Институт. Целта е слушање и запазување на потребите и барањата на студентите во однос на Институтот и поднесување на тие барања кон Институтот, од една страна, како и поднесување на



# СТУДЕНТСКИ ЗДРУЖЕНИЈА



барањата на Институтот кон студентите, од друга страна, во фер и конструктивна соработка.

Ги поттикнуваме студентите на Институтот за психологија и самиот Институт отворено да зборуваат со ООСИП за начините на подобрување на заедничкото функционирање во рамките на факултетот и да се вклучат во адресирање на недостатоците за подобрување на условите за студирање.

На 23 и 24 декември по петти пат се одржа ПсихескоП 5 на тема „Психологија и технологија“. Се фокусираавме на различни аспекти на поврзаноста помеѓу психологијата и технологијата: влијанието на социјалните медиуми врз менталното здравје и општата благосостојба, злоупотреба на психолошки тестови на интернет, психолошки трикови при креирање мобилни апликации, медиумите како средство за полесно ширење насилиство и говор на омраза и интригантната тема за вештачка интелигенција.

За првпат оваа година, две предавања на „ПсихескоП vol.5“ се одржаа на английски јазик и беа посетени од студентите од Малта, кои беа дел од размената помеѓу Македонија и Малта. Првиот дел од размената беше одржан во Малта во периодот помеѓу 23.9.2018 и 30.9.2018, каде што нашите студенти имаа можност да се запознаат со културата и начинот на живот во Малта, да се дружат со наши колеги од Малта и да учествуваат на работилници и предавања на тема „Себепочитување и самодоверба“. Вториот дел од размената со Малта се одржа во Македонија во ноември 2018 година. Студентите од Малта имаа можност да се запознаат со македонската култура преку посета на Охрид, посета на Водно и музеите во главниот град, како и дегустација на македонска храна.

ЗСП „Психеско“ во февруари оваа година организираше мотивациски викенд што беше

одржан во срцето на Крушево. Целта на овогодинешниот викенд беше доаѓање до тимска работа иближување на членовите преку најразлични активности со што ќе ги уживаме предностите на зголемувањето на квалитетот на работно-социјалните односи во рамките на организацијата. Агенданта за настанот беше составена од работни сесии чија цел беше заедничко работење и развивање на нашето здружение. Со овие активности ги исполнивме двата дена, а вечерите ги искористивме за одмор, забава и многу дружење. Иако краток, овој мотивациски викенд навистина беше незаборавен.

Се запознавме многу подобро, другарувавме и вистински доживеавме како е да се биде дел од тим. Кај некои членови почна да се развива лубовта кон тимското работење, а некои ја поткрепија истата. Се мотивираавме со цел да имаме погодностивна година во нашето здружение, да ја користиме својата креативност за развивање на идеи и да ја користиме својата енергија за да реализираме различни активности.

Оваа година „Виолетувај 5“ го одбележивме со два проекта: квалитативно истражување со фокус групи на тема „Жените во технолошката индустрија: искуства, предизвици и фактори за еднаква полова дистрибуција“.

Како надополнување на резултатите од квалитативното истражување спроведивме интервјуа со осум успешни жени во ИТ сферата за да добиеме увид во специфичните предизвици со помош на кои достигнале успех.

Овие два проекта беа презентирани на 2 април во соработка со меѓународната заедница SHE.





СПОРТСКО - СТУДЕНТСКО  
ЗДРУЖЕНИЈЕ НА  
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ССФФ

## Спортско-студентско здружение на Филозофски факултет „НИКЕТЕС“ - Скопје

Ни претставува чест и задоволство што можеме за првпат да се претставиме на ваков начин и, воедно, да ги прикажеме и нашите активности. Нашето студентско здружение го формирараме во 2018 година. Првичната цел на здружението е да го промовира и развива спорот помеѓу студентите на Филозофскиот факултет во Скопје. Преку организирање на спортски натпревари од сите дисциплини и спортови ќе се обидеме што е можно помасовно да ги вклучиме нашите студенти. Планираме да ги поттикнеме студентите да водат здрав живот и, покрај обврските од студирањето, да најдат време за спорот. Исто така, планираме да спроведеме заеднички спортски натпревари помеѓу нашите професори и студенти на Филозофскиот факултет и Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ - Скопје.

Нашите први активности започнаа со подготвки на студентите, кои се наши членови што учествуваат на Универзитетска лига претставувајќи го во мал фудбал и кошарка Филозофскиот факултет. Нашите членови како дел од тимовите на Филозофскиот факултет го освоја првото место во мал фудбал во женска категорија, второ место во мал фудбал во категоријата мажи, второ место во кошарка и трето место во ракомет. Студентите и членовите на ССФФ беа учесници на Меѓународната студентска манифестијација „Филозофијада“ 2019 година, исто така во мал фудбал и кошарка, каде што го освоја третото место во мал фудбал во категоријата мажи.



Потоа, ние како студентско-спорурско здружение организираме секоја недела пешачење на Водно. Ваквиот настан имаше голема заинтересираност кај студентите, кои ја искористија можноста за заедничко дружење и пешачење до врвот на Водно. Во продолжение Ви претставуваме дел од атмосферата.



Одличен успех постигнаа нашите студенти и членови на здружението на традиционалниот турнир во мал фудбал „Св. Никола“ во Прилеп. Турнирот има долгогодишна традиција.



Нашите членови во соработка со студентите од Институт за специјална едукација и рехабилитација и со Младинци со попреченост учествуваа на седмата Специјална олимпијада во Кичево во организација на Лајонс клуб од Кичево и Македонски специјални олимпијци.



Во продолжение Ви претставуваме дел од атмосферата на состаноците и активностите на нашите членови во соработка со други невладини организации и државни институции.



# Студентите од Филозофски факултет на програмата Ерамус+

Јас, Миле Спасовски заедно со мојот колега Марко Анакиевски, студенти на филозофскиот факултет во Скопје, решивме летниот семестар да го поминеме на друг факултет во странство. Нашиот немирен дух и желба за нови знаења не наведе да ја искористиме можноста што ни ја нуди Еразмус+ програмата. Со восхит ги слушавме прераскажувањата и импресите на другите студенти кои веќе ја имаа извршено мобилноста и беа вратени назад, исто како и студентите кои ја извршуваат мобилноста на нашите факултети. Веќе однапред знаевме дека тоа ќе биде одлична авантура која ќе ја паметиме и прераскажуваме целиот наш живот. Во изборот на земја и факултет на кои што сакавме да идеме, немавме негодувања и двоумења, туку едногласно решивме тоа да биде филозофскиот факултет во градот Осиек во Хрватска, кој што го имавме посетено претходната година на семинар во организација на ISHA. По собирањето на целосната документација ги започнувме подготовките и со нетрпение го чекавме денот на појаѓање.

Уморот од макотрпното патување исчезна со самото пристигнување. Уште првата вечер се запознувме со педесетина луѓе од различни земји кои исто така беа на Еразмус+ мобилноста. Новостекнатите пријателства ги продлабочивме за време на честите патувања меѓу кои би ги издвоил посетата на Сараево, Печ, Нови Сад и Плитвички езера. Се запознувме со различни култури и јазици, пробавме разновидни јадења и видовме многу културни споменици и различни архитектури.

Освен патувањата, голем впечаток ни земаа настаниите на кои земавме учество како што беше нокта на поезијата, каде сите читавме поезија од сопствените земји на нашиот мајчин јазик, на кои Македонија ја претставувме со поезијата на Константин Миладинов и Петре М. Андреевски. Присуствувајќи и земавме учество на повеќе симпозиуми организирани од Филозофскиот Факултет во Осиек како и на различни студентски настани како што беше студентската роштилијада каде сите студенти го прославуваат крајот на семестарот со правење на скара во



придружба на нивните професори. Овој настан завршува со концерт кој траеше до раните утрински часови.

Оваа пет месечна авантура заврши со полагање на испитите на предметите кои ги имавме избрано. Преплавени од емоции на скрка, тага, возбуда и носталгија за пријателите и градот Осиек кој беше наш дом, по пет месеци моравме да се вратиме назад во Скопје. Сите ние од различни држави бевме како едно големо семејство и со сигурност ќе продолжиме да се дружиме, а веќе ни е во план да ги посетиме нашите пријатели во нивните земји. Со сигурност можам да ја препорачам Еразмус+ мобилноста на сите кои немаат слушнатото или за оние кои се двоумат да се впуштат во една ваква авантура. Пријателствата и создадените мемории траат вечно.

Миле Спасовски и Марко Анакиевски, студенти на Филозофскиот Факултет во Скопје,  
Институт за историја, насока историја со архивистика.



## Централноевропска програма за размена во областа на универзитетските студии (CEEPUS - Central European Exchange Program for University Studies)

Република Северна Македонија како потписник на Договорот за промовирање на соработката во полето на високото образование во рамките на Централноевропската програма за размена во областа на универзитетските студии (CEEPUSIII- Central European Exchange Program for University Studies), им овозможува на високообразовните институции да партципираат како партнери во вкупно 43 мрежи од различни области. Во рамки на овие мрежи студентите од прв, втор и трет циклус и професорите имаат можност да аплицираат за стипендии за студиски престој надвор од Република Северна Македонија. Во CEECUS мрежите, покрај Универзитетите од Македонија, вклучени се и Универзитети

уметност и археологија е партнер во мрежата Археопед (CIII-SI-0113-13-1920 ARHEOPED)

2. Институтот за педагогија е партнер во мрежата Педагогија и андрагогија во Централна Европа (CIII-SI-0906-05-1920 Pedagogy and Andragogy in Central Europe – PACE)

3. Институтот за филозофија е партнер во мрежата Филозофија и интердисциплинарност (CIII-HR-1107-04-1920 Philosophy and Interdisciplinarity)

4. Институтот за социјална работа и социјална политика е координатор на мрежата Централно европска мрежа за социјална политика и социјална работа (CIII-MK-1409-01-1920 Central European Social Policy and Social Work Network - CESPASWON)

Информација за сите ЦЕЕПУС мрежи одобрени за академската 2019/20 може да се најде на следната веб страница: [https://www.ceepus.info/public/network/network\\_info.aspx#nbb](https://www.ceepus.info/public/network/network_info.aspx#nbb)

Во рамки на ЦЕЕПУС програмата постојат три категории мобилност за студенти:

Студент: мобилност од најмалку 3 месеци.

Краткорочен студент: мобилност пократка од 3 месеци а минимум 6 дена, пр. редовна екскурзија или за истражување поврзано со изработка на теза.

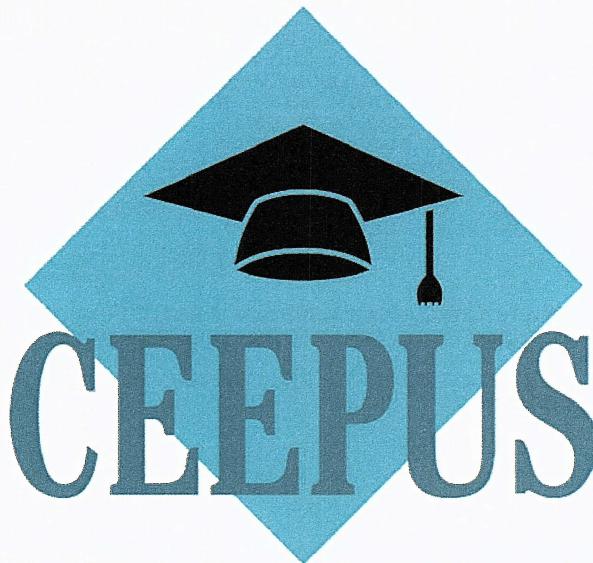
Краткорочна екскурзија: минимум 3 дена - максимум 6 дена, пр. за учество во специфична краткорочна активност.

Грантовите на CEECUS се ограничени на 10 месеци за додипломски и магистерски студии. За докторантите нема ограничувања.

Рокот за пријавување на ЦЕЕПУС конкурсот за мобилност во зимскиот семестар во академската 2019/2020 е 15 Јуни 2019 година, за летниот семестар во академската 2019/20 година е 31 Октомври 2019 година. Единствен начин за пријавување на овој Конкурс е преку интернет страницата: [www.ceepus.info](http://www.ceepus.info)

Покрај овој вид на мобилност, студентите и наставниот кадар имаат право да се пријават на ЦЕЕПУС конкурсот за слободна мобилност (freemover mobility). Конкурсот за овој вид мобилност ќе се објави кон крајот на месец Јуни 2019 година.

ЦЕЕПУС програмата претставуваат одлична можност студентите да го надградат своето образование и да ја збогатат својата академска и професионална мрежа на контакти преку студирање и посета на некој од Универзитетите во Централна Европа.



од следните држави: Република Албанија, Република Австроја, Република Бугарија, Босна и Херцеговина, Република Хрватска, Република Чешка, Република Унгарија, Црна Гора, Република Полска, Република Молдавија, Романија, Република Србија, Република Словачка, Република Словенија и Косово.

Програмата има за цел да промовира мобилност на студенти и наставен кадар и соработка и развивање на заеднички програми што води до заеднички дипломи (Joint degree).

Филозофскиот факултет, за академската 2019/2020 година учествува во четири межи:  
1. Институтот за историја на

## Зошто сакам да студирам на Институтот за Класични студии?

Животот е полн со предизвици. Најголем предизвик за еден средношколец е донесување на вистинската одлука при запишување на факултет. Јас се одлучив за Класична филологија на Институтот за класични студии.

Тоа, всушност, претставува изучување на старогрчки јазик, латински јазик и античка книжевност. Зошто баш тоа?

Љубовта кон класиката кај мене се појави уште во гимназија. Имав толку добра и посветена професорка што секој час го правеше патешествие за нас низ антиката. Учејќи нови работи и запознавајќи се со античката култура, јас сè повеќе и повеќе ги пронаоѓавам одговорите на прашањата кои дотогаш ми изгледале невозможни за да бидат одговорени.

Институтот за класични студии, за кој знаат малку луѓе, е еден од најстарите институти на Филозофскиот факултет. Впрочем ни ги отвара вратите...

Според мене, доколку човек сака да започне да се занимава со каква било научна дејност, треба да започне од самиот почеток, а најдобриот начин на тоа е преку спознавање на самата античка култура.

Да, голем број луѓе не ни знаат дека, воопшто, постои како институт, но важноста на познавање на антиката е навистина голем чекор напред, барем за мене. За мене, изучувањето на класичните јазици и запознавањето на античката литература се најдобар почеток и основа за секој кој сака да се занимава со книжевност или проучување на историја. Токму од антиката доаѓаат првите записи, првите филозофски мисли, ракописи, дела... Претставува можноста да стигнеш до корените на настанувањето на јазикот со кој денес се служиме и да дознаеш од каде е неговата поврзаност со првите луѓе кои го зборувале. Она што е интересно се самите паралели кои ги правиме секојдневно со зборови со кои се служиме денес, а потекнуваат векови наназад.

## Зошто сакам да студирам на Институт за специјална едукација и рехабилитација?



По завршувањето на средното образование, многумина ме прашуваа за која професија сакам дасе определам. Специјална едукација и рехабилитација - им кажував одлучно. Луѓето претежно имаа иста реакција - Браво, честитки, среќно! Но имаше и такви кои зачудено ме гледаа повторувајќи дека тој домен е тежок и депримирачки, тажен и застрашувачки. Не, специјалната едукација е многу повеќе од тоа.

Никогаш не ми било јасно зошто идејата за работа со деца со посебни потреби би изгледала толку застрашувачки. Само замислете - денови, месеци и години исполнети со насмевки и топли срца. Не е страшно, нели? Токму спротивното, тоа е привилегија. Потребно е само мало прилагодување и промена на перспективата од која гледаме на работите. Ако ја погледнеме поголемата слика, би схватиле дека живототе многу повеќе од една дијагноза, толку е едноставно. Која е потребата од етикетирање во општеството? Зошто на пример Марко да го познаваме како „детето со аутизам“ кога тој, едноставно, може да биде само Марко? Таквата неправда врз овие лица владее со векови. Ние да видиме оние кои ќе остават печат и ќе создадат историја! Заедно да ја поткрепнеме свеста за некое ниво и да направиме промена!

Водена од желбата за подобрување на можностите за живот на лицата со посебни потреби и менување на општествените вредности во тие рамки, јасбев одлучна дека сакам да бидам дел од тој процес. Тоа е приказната за моето запишување на Институтот за специјална едукација и рехабилитација при Филозофскиот факултет во Скопје, каде што нашите извонредни професори секоја година создаваат одличен стручен кадар на специјални едукататори, и благодарност до истите, што секојдневно не потсетуваат да гледаме можност онаму каде што другите гледаат препека.

Симона Наумовска

Да се биде студент на класични студии е еден вид привилегија бидејќи не само што имаме можност да ги откриеме почетоците на јазикот и културата, туку имаме и особено внимание од нашите професори кои несебично се посветуваат на секој од нас и го вложуваат нивниот труд во нашето знаење.

Она што е многу важно во секој образовен систем е надоградувањето и задржувањето на интересот на самиот студент, а истото тоа е цел на Институтот за класични студии. Она што можам да го потврдам е дека секој час е различен, секој професор е посебен и секој предмет нуди знаење за различен сегмент од животот.

На Институтот се запишуваат како студенти кои сакаат да ја учат класиката, но оттаму излегуваме со многу повеќе од тоа. Излегуваме како изградени личности полни со ентузијазам и отворени врати кон нешто ново, бидејќи кога ја имаш основата, веќе ништо не може да ти биде пречка за совладување.

Наталија Димовска





